

LIBER YSIDORI CONTRA IVDEOS

Omne & dilecte sorori florentie: Ysi-
 dorus quedā que diuersis tēporibus i
 ueteris testamenti libris p̄nuntiata de
 natiuitate dñi & saluatoris nostri secundū diui-
 nitatē; uel de incorporatiōe eius: de passioneq; &
 morte. siue de resurrectione. regno. atq; iudicio
 p̄ uiribus sciēcie mee ex innumerabilibus pau-
 ca p̄ferēda putauī. que & p̄phārum auctoritati-
 bus fidei graciā fremēt. & i fidei periciam appro-
 bēt. Hec ergo sancta soror te petēte ob edificati-
 onē studii tui tibi dictauī: ut (q̄ cōsorte p̄fruoꝝ)
 sanguine coheredē faciā & mei laboris. Incipia-
 mus ergo de eius natiuitate qui ē ante secula a
 patre genitus.

9. 1

Q̄ x̄ps est dei filius a deo p̄re genitus.

Iudei nepharia credulitate x̄pm abnegātes
 dei filium impij duri corde p̄phetis ueteribus
 increduli nobis obtrusi aduētū christi malunt
 ignorare quā credere. quem enim uenturū acci-
 piūt uenisse iam nolūt. quem resurrecturum le-
 gunt: surrexisse non credūt. sed ideo ista non
 intelligere se fingunt quia sacrilegio sic hec im-
 pleta esse non cognoscunt. Hii ergo querunt a
 nobis dicentes. Eum x̄pm quem colitis esse dei

filiū predicatis quibus talia respōdemus. Ideo christū filium dei esse credimus: quia genitum illum ab omīpotente patre esse credimus ipso testante. Tecum p̄cipium in die uirtutis tue in splendoribus sanctorū ex utero ante lucifera genui te. Ex utero itaq; id est ex illa intima & incomprehensibili patris substantia: siue ex illo diuino atq; immēso paterni pectoris archano quo pater gēitor de corde bonū eructat uerbū sicut ip̄e als ait eructauit cor meū uerbū bonū siquidem & ip̄e pater sic dicit ad christum: filius meus es tu ego hodie genui te. Nam & ibi addit: pete a me & dabo tibi gentes hereditatē tuam & possessionem tuā termīos terre: quod neq; dicendum David: neq; genti hebreorum concessum est: nisi tantummodo christo cuius nomē per omnes gētes est diffusū: cui & reges obediūt & gentes seruiūt: sicut de eo scriptum est: adorabunt eum omnes reges omnes gētes seruiēt ei. Item Salomon. Cum patris mei miserū natiuitatis xp̄i secūdū deitatē uellem agnoscere: hiis uerbis intonat in prouerbis. xxx .c. dicens. Quis ascendit in celum: aut quis descendit: quis conclusit aquas quasi in uestimēto: quis suscitauit omnes termīos terre: quod nomen est eius: aut qđ filii eius: Si nostis hūc filiū dei ī Danielē .iii. c. Rex ille impius dixit

Ecce ego uideo uiros quatuor solutos & ambu-
lantes in medio ignis & nihil corruptionis in
eis est: & species quarti similis est filio dei: que
fideliter credimus: nec ullatenus dubitamus do-
minu saluatorem. Sed obiicitur quod in Danie-
le. Iste filius dei superius esse angelus dicitur. Sic
enim ppheta Malachias. iii. c. ait de ipso ueniet
ad templu sanctu suum dñator que uos qritis
& angelus testamēti quem uos uultis. xps enī
in eo qa a patre genitus est filius dei uocat: in
eo uero q sepe a patre missus ad anūtiandum
patribus legit: angelus nominat: de quo & ip-
se pater ad legislatorē Moysen. Exo. xxiii. ptes-
tat dicens. Ecce ego mitto āgelum meum qui
pcedat & custodiat te in uia & introducat te in
locum quem parauī: obserua eū & audi uocem
eius: ne contēpnendum putes q non dimittet
cū peccaueris: & est nomē meum in illo: qs est
ergo iste angelus: cui deus: est potestas sua: &
nomen aliquod: potestas angelica hoc nephas
est credere: quis enī in nubibus equabit dño.
ps .aut qs similis dño in filiis dei. Qui enī nō
eqbit natura nō potest adeqri & nomine. Ipse
enī est filius qui semp a patre missus uisibiliter
apparebat hoibus. Ex ipsa ergo missione recte
angelus nūcupat. Ysaias aut ultio. Filiū a deo
genitū cōfirmās ita anūctiat. Vox dñi reddētis

tribulationē inimicis suis ip̄is uidelicet qui nō
crediderūt iudeis anteq̄ parturiret peperit & āte
q̄ ueniret partus eis peperit masculū. ac si aperte
diceret anteq̄ xp̄m uirgo parturiret in carne ge
nuit filiū pater indiuitate. Et āteq̄ tempus uir
ginis pariēdi ueniret: genuit eū pater sine tēpore
Vnde inferius ait. Quis audiuit unquā tale: aut
qs uidit huic simile: Reuera: quia nihil tale ī
oibus accidit: aut cui piā simile: & post hec sub
iūgit. Nunqd ego qui alios parere facio ego nō
pariam dicit dñs. Quibus oibus testimoniis co
gendus ē infidelis ut eligat sibi de duobus unū
aut xp̄m filium dei credere: aut mēdaces putare
pphetas qui ista concinunt.

·9· 2

Q sine tempore ineffabiliter christus a patre
ab eterno genitus est.

Q si queritur quando: uel quo modo pater
filium genuerit. Respondet̄ cui querit̄. Tēpus
quo sit dei filius genitus dū sit natiuitatis eter
nus sicut scriptū est de eo per Micheam. v. c. E
gressus eius a p̄ncipio a diebus eternitatis. & ite
rū David. ante solem p̄manet nomē eius & āte
lunā sedes eius a principio a diebus eternitatis.
Sed pater eundē ante luciferū: id ē āte om̄ia tem
pora genuisse testat̄ sicut ipse filius dei uerbum

157

uirtus & sapientia de sua natiuitate confirmat.
dicēs puerbiorū .viii. Nec dum abyssi erāt &
ego iam cōcepta eram: nec dum fontes aquarū
eruperāt: nec dū mōtes graui mole cōstiterāt añ
colles ego parturiebar: adhuc terrā nō fecerat
& flumia & cardines orbis terre .quando pre
parabat coelos aderam. quando appendebat
fundamenta terre cum eo enim cuncta cōpo
nens. Tali igitur autoritate ante omnia secu
la filius a patre genitus esse declaratur. quan
do cum patre esse noscūtur cuncta per illum
creata. Illud etiam denuo scire quem quan
do ipse idem sit genitus dum sacra natiuitate
eius archana nec apostolus didicit nec pphe
ta cōperit: nec angelus sciuit: nec creatura cog
nouit. Ysaia testante qui ait. liii. ca. In humili
tate iudicium eius sublatum est generationē
eius quis enarrabit. Et idcirco si eius natiuitas
a propheta non potest enarrari quis profite
bitur nosse quando potuit a patre filius gene
rari. Hinc est illud in li. Iob. Sapientia dei pa
tris. unde inuenies Latet ab oculis hominum
et a uolucris coeli absconsa est .idest etiam
ipsis angelis incognita. Item ibi radix sapien
tie cui reuelata est. idest origo. s. filii dei. sed si
gignendi filii querens rationem dicens. Fili

us non nisi ex duobus nascitur habeat inquā
huiusmodi genus ortū conditio caduca mor
taliū. Christus enim ex patre ita emicuit ue
lut splendor a lumine .uelut uerbum ab ore.
uelut sapientia ex corde.

³
De xp̄us sit uerus deus & dominus.

Sed hunc isti xp̄m non reputant esse deū
eo q̄ in montē Synai audierunt uocem do
mini intonantis: Audi israhel inquit Domi
nus deus tuus unus est. Et iterū . Ego sum de
us & preter me non est alius. Et illud. Ego do
minus & non mutor: gloriam meam alteri
non dabo . Cum ergo legunt perfidie errore
cecati xp̄m deum esse nō credunt. Ergo agno
scant proinde illis eo tempore ea predicta fu
isse ne forte a ueritate fidei recedentes in mul
tos fictos deos transissent atq; ydola gentili
tatis colerent quod etiam fecerunt. Nam spe
cialiter xp̄i testimonium prophetarū apparet
esse deum ut cū dicit̄ i psal. Sedes tua deus in
seculum seculi uirga equitatis & uirga regnī
tui. Dilexisti iusticiā & odisti iniquitatē p̄pte
rea unxit te deus deus tuus oleo leticie pre cō
sortibus tuis. Quis est ergo iste deus unctus

a deo: respōdeāt nobis iudei. Ecce deus a deo
 unctus dicitur et uerticem xp̄us ipsa unctiōne
 declarat cum deus unctus insinuatur. Cum
 enim audis deum unctū intellige xp̄m. Chri
 stus enim a crismate idest ab unctiōne uocat̄
 Hūc xp̄m sub persona ciri p̄ Ysayam .xlv. pa
 tet deum & dñm ita testat̄ dicens, xp̄o me ci
 ro cuius ap̄phendi dexteram & subiciam an
 te faciem eius gentes & dorſa regum uertam
 & aperiam ante eum ianuas & porte nō clau
 dentur. Ego ante te ibo & gloriosos terre hu
 miliabo: portas ereas conteram & uetes ferre
 os cōfringam & dabo tibi thesauros abscon
 ditos & archana secretorum ut scias quia ego
 dominus qui inuoco nomen tuum deus ira
 hel, in persona enī ciri xp̄s est p̄phetatus cui
 subiugate sunt gentes & regna in fide p̄spera
 qa nullus in regno israhel cirus dictus est q̄
 si de ciro persarum rege quis hæc crediderit
 absurdum & prophanum esse cognoscas ut
 hō ipius & ydolatrie deditus xp̄s deus & dñs
 nūcuparet̄. Audiāt adhuc incredulus si xp̄us
 dñs nō est dicat nūc quē sit affatus i Gen̄. cū
 diceret faciamus hoīem ad imaginē & similitudi
 nē nr̄am sic enī subiūgit & creauit deus homi
 nē ad imaginē suā ad ymaginē dei creauit illū

Querat ergo quis deus creauit aut ad cuius
ymaginem condidit quem creauit q̄ si respō
deant ad angelorum. Nunquid angelus equa
lem habet cum deo ymaginem dum multū
distat ymago creaturæ ab eo qui creauit. Aut
nunquid angelus cum deo potuit facere ho
minem. quod ita extimare magna dementia
est. Cum ergo dicitur ita ad cuius ymaginem
homo creat̄ nisi ad eius cuius p̄sona & yma
go una cum deo est et unicum nomen diuinī
tatis est. Adde aliū adhuc si xp̄us dominus
non est quis dominus pluit ignem a dño in
sodomis. Sic enim ait in Genesi. et pluit do
minus super sodomam et Gomorrā sulphur
& ignem a domino qua sententia nemo du
bitat secundam esse personam. Nam quis est
ille dominus a dño. nisi proculdubio filius a
patre qui semper ab eodem patre missus de
scendere solitus est ascēdere. quo testimonio
deitatis & distinctio seu distractio personarū
patris & filii luce clarius demonstrat̄. Si xp̄s
dñs nō est de quo dicit Dauid in psalmo. Di
xit dñs dño meo sede a dextris meis. Donec
ponā inimicos tuos scabellū pedū tuorū. que
dum idem christus secundum carnem sit fili
us Dauid in spū tamen dñs eius & deus est si

xp̄us dñs non est deus querant David in. li.
 ii. regum Dixit uir cui cōstitutam de xp̄o de
 Iacob Egregius psalmista Israhel spiritus do
 mini locutus est per me & sermo eius per lin
 guam meam Si xp̄us dñs non est quis est il
 le dñs exercituū q̄ a dño exercituū post gl̄am
 mittitur Ipso dicente in Zacharia. ii. Hæc di
 cit dominus exercituum post gloriam misit
 me ad gētes que spoliauerunt nos qui enim
 tetigerit uos tanget pupillā oculi eius in uia
 Ecce leuabo manum meam super eos & erit
 preda his qui seruibant sibi & cognoscetis
 quia dominus exercituum misit me. Age nūc
 cuius sit hæc uox nisi saluatoris qua omni
 potens deus a patre omnipotente missus esse
 testatur. Missus est autem ad gētes post glo
 riam diuinitatis quam habuit apud patrem
 quando idem saluator seipsum & formā ser
 ui accipiens factus est obediens usq; ad mor
 tem qui etiam sequentibus loquit̄ dominus
 Zacharie. ii. Lauda & letare filia syon quia eti
 am ego ueniā & habitabo in medio tui dicit
 dñs. Et applicabunt̄ gētes m̄lte ad dñm ī die
 illa & erūt mihi ī ppl̄m & h̄itabo ī medio tui
 & scies q̄a dñs exercituum misit me ad te dic
 ergo quis ē iste dñs exercituū a dño missus.

^r
Qz filius est in patre & econuerso .s. pater
in filio xpo cum sit unius essentia.

Sed contra hoc obicit pernitiola iudeorū
perfidia dicēs. Si pater deus & filius est. ergo
duo dii sunt & non est unus deus. Proinde er
go audite Ysayam. xlv. utramq; personā deū
tenentem. Tu es deus & in te est deus. filium
declarauit sed tamē ut eūdē p̄rem & filiū unū
deū ostēderet. subiecit nō est absq; te deus ue
re deus absconditus est deus Israhel. saluator a
lias quoq; unicum nomē patris & filii cōpro
bat ipso patre ad legislatorem Moysen ita te
stante Exodi. xxiii. Attende illi & ne inobedi
ens ei fueris & est nomē meū in illo.

¶ Qz ī deo sunt tres p̄sone ī unitate essentie.

Qz uero tres personas patris & filii & spūs
sancti sub unitate diuinitatis p̄nuntiamus.
Audi Ysayam xlvi. Ego primus & ego no
uissimus manus. quoq; mea fundauit terrā &
dextera mea mēsa est coelos. Nō a p̄cipio lo
cutus est in abscondito: sum ex tempore ante
q̄ fierent ibi eram Et nunc dominus deus mī
sit me & spiritus eius qui mittit̄ & tertia p̄so
na eiusdem dñi qui mittitur: sicut est & illud
Genesi. In principio fecit deus coelū & terrā

170

& spiritus domini ferebat̃ super aquas In dei enim uocabulo patrem intellige . In principio cognosce filium qui dicit in capite libri scriptum est de me in eo uero qui superferebat̃ aquis intellige spiritum sanctum . Item in psalmo Verbo domini coeli firmati sunt & spiritu oris eius omnis uirtus eorum . In persona enim domini patrem accipimus . In uerbo filium credimus . In spiritu oris eius spiritum sanctum intelligimus . Quibus testimoniis & trinitatis numerus & commemoratio cooperationis ostenditur . Cuius etiam trinitatis sacramentum & Ageus propheta . ii . ostendit ex persona domini dicens . Spūs meus erit in medio uestri ecce quod deus loquit̃ ecce spiritus eius : post hæc De tertia persona idest de filio ita subiecit quia ecce commouebo coelum & terram & ueniet desideratus cunctis gentibus . Nam & cum dominus dicit faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram in eadem locutione uel operatione patet cognitio trinitatis . Pater enim dicit filius facit Spūs uero factus ea que facta sunt sanctificatione sua benedicit . Item cum dicit ipse deus ecce adā factus est quasi unus ex nobis in ipsa pluralitate personarum patet trinitatis mysterium . hoc quod de trinitate breuiter tatis causa notauimus dum copiosissime plura in uoluminibus scripturarum pandeant̃ .

6
¶ Quia x̄pus filius dei
homo factus est.

Hucusq; misterium natiuitatis christi se-
cundum diuinitatem notauimus uel predixi-
mus. deinceps de corporali eius natiuitate di-
camus: manifestantes primum quia idem fili-
us dei propter nostram salutem incarnatus ē
et homo factus. Sic enim de eo predicat̄ Ysa-
ie. x. Paruulus inquit natus est nobis et filius
datus est nobis et factus est principatus sup̄
humeros eius & uocabitur nomen eius admi-
rabilis deus fortis pater futuri seculi princeps
pacis. Paruulus enim x̄pus quia hic homo &
natus est nobis nō sibi q̄ deus homo factus
est pro nobis profecit. & ideo natus est nobis.
q̄s est datus nobis nisi dei filius et p̄ncipatus
eius sup̄ humeros eius siue quia crucē ipse p̄-
priis hūeris portauit siue quia titulū regni su-
per humeros et caput eius Pylatus scripsit.
Erubescāt itaq; impii & agnoscant uocari de-
um filium spiritu natum per assumptionem
corporis paruulum factum De cuius etiā na-
tiuitate ī psalmo Spiritus sanctus dicit. Pater
nunquid syon dicet homo & homo factus ē
in ea et ipse fundauit eam excelsus. Et ipse

171
qui in ea natus est homo & altissimus nūcupa-
tus est. Homo: quia ipse in ea natus est humili-
mus. altissimus at̄ quia ipse fūdauit eā excelsus. de
quo iterū Ysaías. ii. c. ita. Quiescite ab hoīe. cui
us spīritus in naribus eius est: quia excelsus re-
putatus est iste: uerū etiam quotiens impii om-
nē hanc p̄phetiā de natiuitate xp̄i agnoscūt cō-
clusi dum non habeāt quid p̄ponant argumē-
tānt̄ dicentes: nec dum uenisse christū de quo
hec omīa ex ore p̄phetarū ānūctiata sūt. Audi-
ant & Danielelem quia etiam nō solum uēturū
predicat christum: quod est cōueniens cum ce-
teris p̄phetis: sed etiam tēpus aduētus eius ostē-
dit: & annos enumerat: & manifesta eius signa
p̄nūctiat. Sic enim ait ad eum angelus. ix. c.
Daniel. Animaduerte sermonem & intellige
uisionem: septuagīta ebdomade abreuiate sūt
super populum tuum & super urbem sanctam
tuam: ut consumetur preuaricatio & finem ac-
cipiat peccatum & deleatur iniquitas & aduca-
tur iusticia sempiterna & impleat̄ uisio & pro-
phetia & ungetur sanctus sanctorū. Que. s. sep-
tuagīta ebdomade si a tempore Danielis enu-
merentur proculdubio sanctus sanctorum q̄
est christus olim uenisse cognoscit̄. Ebdoma-
da nanq; in sacris eloquiis septem annis termi-
natur testāte domīo ad Moysen Leuitici. xxv.

Enumerabis ergo tibi ter septē ebdomadas an-
norum id est. sepcies septenas: qui simul faciūt
annos. xlix. quadringentos nonagita. A tēpo-
re itaq; Danielis pphete usq; ad xpm plusq; .c.
ebdomade numerāt. Ideo nanq; natus est xps
quando annūtiabat sermo ppheticus: sed duri-
tia cordis iudaici: quia ipsi xpm interemerunt
Inde eū adhuc uenisse nō crediderūt. & adhuc
ut plenius patefiat. Notandū q; debemus com-
putare a primo anno Darii usq; ad aduentum
xpi. Darius regnauit. xviii. ānis. Archarius. vi.
Ochus qui & Thirus. xxiiii. annis id est ante.
Alius Darius q; & Melas. xxi. Alexander Ma-
cedo. xii. post eum Sother ī alexandria. xxxv.
succedens. Filadelphus. xxxviii. post hūc Euer-
geus. xxv. philopater. xvii. Epiphanes. xxiiii.
Alius Euergeus. xxvii. Cleopater. xx. & sex mē-
sibus. Itē Cleopater Sother. xxviii. post Tho-
lomeus. xxvii. Augustus. xiii. post Cleopatré
Augustus. xliii. ānis: nā omnes anni Augusti
lv. Scimus. xl. anno imperii Augusti qui post
mortem Cleopage regnauit: natus ē christus
anno. xv. Probamus filiū dei dominum nostrę
Ihesum christum secundum carnem iam natū
fuisse. Sed adicit: cur natus ē? audiat ergo cām
Deus cum hominē fecisset summa beatitudine
productū/ & diuine ymaginis decore honora-

tum posuit eum in paradiso. ut esset deo subiectus. & ceteris creaturis. Prelatus, ille autem rebellis effectus, ^{at} ^{contēpta.} concepta diuinitate, interdum uiolauit preceptum. Quem proiectum deus non occidit. sed exulem a paradiso fecit expectans. ut per penitentiam reuocari posset ad ueniam. & cum ille non reuocaretur ad uiam ueritatis, dedit ei legem per Moysen: ut uel per ipsam reuerteretur ad amorem dei & ad rationem iustitie, Sed cum nec hanc quidem contumax & incredulus custodiret, uenit filius dei & corpus humane fragilitatis assumpsit. ut dū uideretur, sicq; tandem mundus conuerteretur. Omissisq; demonum simulacris, reconciliaretur gratia conditoris, hec est causa natiuitatis xpi. Nam & a principio mundi hominem deus ad sui ymaginē de consilio fecit. eumq; presentia sui ex omnibus creaturis pulcherrime decorauit. sciens pfecto q; futurus esset in corpore, & ipsam ymaginē indueret, que pxima deo facta ē in mūdi creatione uel cōditiōe. Iam deinceps seqmur debitū ordinem. et (cuius demonstrata est natiuitas) demonstret genus et patria.

7. Incipiamus de eius nomie loqui. q; christus ^{7.}
Iesus uocari debuit secundum scripturas.

Prima enim appellatio nominis Iesu inuenitur in figura domini nostri Iesu christi anua p̄dicta. Nam Auses quidam (qui Naue filius nominabat) a Moysē Iesus cognominat. Sic enim post obitum moyſi dux effectus obtinuit & nostram p̄misse hereditatis distribuit mutatio nominis. quod significauit nisi q̄a defūcto Moysē id est defūcta lege & legali p̄cepto cessante dux nobis domīus Iesus xp̄s erat futurus qui ad terrā nos celestis repromissionis / p̄ Iordanis fluēta id est p̄ gratiā baptismi sanctificatos perduceret omnibus uitioꝝ generibus expulsis / uel āgeloz hostibus effugatis.

De generatione christi secundum carnem q̄ de semine Abrahe originem duxit.

Quia autem ex semine Abrahe futurus esset dominus Iesus xp̄s his uerbis Abrahe. Primū facta p̄missio est a domīo Genesis. xii. In semīe inqt tuo benedicentur omnes gentes id est in xp̄o. de quo psal. ait: & benedicent in eo omnes tribus terre: omnes gētes magnificabūt eū. Audi me Iacob & Israhel quoniā ego feci: ego sū dñs deus tuus p̄mus & nouissimus: & ea q̄ uentura sūt nouissima ego facio. Item ibi. Ego sum deus qui te creauī & audiui & tenui dextera mea ut unitatē patris & filii assignauit: adiecit domīus

Ego testis uester dicit dominus deus & puer
 meus quem elegi ut sciatis & credatis quia ego
 sum & ante me non est alius & post me non
 erit. & in salomone Miserere nostri deus & re
 spice nos & ostende nobis lucem miseratōnū
 tuarū & imittite timorem tuū super gentes quā
 non exquesierunt te & agnoscant quia non ē
 alius deus nisi tu. Item ī ps. Quoniā quis deus
 p̄ter dñm aut quis deus preter deum nostrū:
 Contrarie autem astruit Sacrilegus Iudeus
 dicens. Si patrem & filium unum deum cre
 ditis quō itē tres personas p̄ris & filii & spūs
 s̄cti sub unitate deitatis p̄nūctiatis. Rñdeo
 Iterum audi ergo diuinam trinitatem. Ysaya
 p̄testante. vi. c. Vidi īquit dñm super solium
 excelsū & eleuatum & ea que sub ipso erant
 replebant templum seraphin stabāt. subter il
 lud sex ale uni & sex ale alteri diabus uelabāt
 faciem & duabus uelabant pedes eius & dua
 bus uelabant & clamabāt alter ad alterum &
 dicebāt Sanctus Sanctus Sanctus dominus
 deus sabaoth. Plena est terra maiestate eius.
 Vnde si deus trinitas non est. quare sanctus
 tercio iterauerunt. Cuius tamē trinitatis uni
 tas comendet sub eadē trina repetitione unū
 deum aut dominum iterauerunt. Item si tri
 nitas unus deus nō est Cur abraham sub uer

tice mabre tribus occurrens unum dominū
dixit & non tres plurali numero salutauit nī
si quia unitatis misterium in trinitate esse co
gnouit. Si trinitas non est deus. Cur ad Moi
sen tertio dicitur Deus abraham Deus ysaac
Deus iacob. Respondeo ad hec qui es infide
lis qui xpm & deū et angelum dei non credi
tis. Quis ergo ille angelus domini est qui ap
paruit Agar qui etiam & dominus uocatur.
Genesis itaq; testatur. xvi. c. Et dixit angelus
dñi ad Agar Reuerte ad dñam tuam & hu
miliare sub manibus eius. Et rursus Multi
plicās iquit multiplicabo semen tuum & nō
numerabit̄ pre multitudine. Inuocauit autē
Agar nomen domini qui loquebat̄ ad eam.
Tu deus qui exaudisti me. Et simile est huic
illud quod sequit̄ i Genesis. xxii. Temptauit
deus Abraham & dixit Tolle filium tuū uni
genitum quem diligis ysaac & post paululū
sequit̄ Ecce angelus domini clamauit de coe
lis dicens Abraham: cui respondit assum. Di
xit dñs Ne extēdas manū tuā super puerū ne
q; facias quicq; nunc cognoui quia times do
minū & non pepercisti unigenito tuo ppter
me. Itē ille Gen. xxxi. dixit angelus dñi i sōp
nis ad iacob & rñdens assum. cui ait uidi oīa
q̄ fecisti laban. Ego sum dñs bethel ubi unxi

Isti lapidem & uotum dedisti mihi. adhuc pre-
terea. si xpm deum & dnm non creditis quis
est iste angelus & deus quem dñs p̄mittit an-
te Moysen. Exodi. xxiii. ita dicens Ecce ego
mitto angelum meum qui p̄cedat & custodi-
at te in uia & introducat ad locum quem pre-
parauī obserua eum ne cōtemnendum eū pu-
tes quia cum peccaueris nō dimittet te & no-
men meum est in illo.

9. **Q** ex tribu iuda traxit originem xpus

Secundum carnem xps ex tribu iuda ex-
pectandus erat. iacob patriarcha significat di-
cens Gen. xlix. c. Non deficiet princeps ex iu-
da nec dux de femoribus eius donec ueniat q̄
mittendus est & ipse erit expectatio gentium
Certum enim est usq; ad ortum christi non
defuisse principē ex populo iudeorum & ex
genere iudeorum nec dux de femoribus eius
usq; ad heredem alienigenam regem qui per
ambitionem regni irrepsit quem gēs & po-
puli expectabāt iudei per uicariam impudice
frontis dicent Non dū esse tēpus impletum
mētiētes nescio quē regem ex genere iudeorū
ī extremis oriētis partibus regna debere neq;
dñt mēte cecati simlatōnis sue mēdaciū detēti.

qui iam nūc sine sacerdote. ita sine rege & p̄-
cipe sunt. Neq; enim mēdax esse potest Osee
propheta qui dicit Sedebunt filii Israhel sine
rege sine principe sine sacrificio sine altari sū-
copoli. i. sine sacerdotio sine taranthim. i. sine
manifestationibus que omnia quis non uide
at nunc in ipsis esse cōpleta. Ecce ex qua tribu
nasciturus esset x̄ps docemur.

. 10 .

¶ ex stirpe dauid x̄ps sit natus.

Ex dauid autem semine secundū carnem
futurus esse p̄ spiritum sanctum ita p̄nūctia
bat in psalmo Iurauit dominus dauid uerita-
tem & non frustrabit eum de fructu uentris
tui ponam super sedem tuam. Semel iuravi ī
sancto meo si dauid mentiar semen eius in-
ternum manebit & thronus eius sicut sol. zc.
Item in primo libro Paralipomenon. xvii. &
factum est uerbum domini ad Nathā dicens
Vade & dic seruo meo dauid Hæc dicit domi-
nus Non edificabis tu mihi domum ad habi-
tandum. Sed cū impleti fuerit dies tui & dor-
mieris cum patribus tuis & suscitabo post te
semen tuū quod erit de utero tuo et firmabo
regnū eius. hic edificabit domum noī meo &
erigam thronum eius in secula. Ego ero illi in

patrem & ipse mihi in filium & fidelis erit do-
 mus eius usque in seculum in conspectu meo:
 et thronus eius erit firmissimus iugiter. Hæc
 omnia quisquis in Salomone putat fuisse im-
 pleta multum errare uidetur. Nam qualiter in
 Salomone intelligendum est cum dictum est
 Postquam dormieris cum patribus tuis suscitabo
 semen tuum post te. absit. Ille enim uiuente
 patre suscepit regnare. Nam hic dicitur quia
 cum impleti fuerint dies tui & dormieris cum
 patribus suscitabo semen tuum. Ex quo in-
 telligitur esse alius promissus qui non ante
 mortem eius pronuntiatus fuerat suscitan-
 dus qui edificaret domum deo non de parietibus
 manu factis sed de lapidibus preciosis &
 uiuis. id est sanctis et fidelibus. Nam & illud
 quod subiicit Fidelis erit domus & regnum eius
 eius usque in eternum coram me. Attendat & aspi-
 ciat quisque non de Salomone pronuntiat. Sa-
 lomonis namque domum plenam fuisse mulieribus
 alienigenis colentibus ydola legimus &
 ipse ab eis rex in eadem ydolatria seductus est
 atque deiectus. qui dum bonus fuisset in inicio
 malum exitum habuit. Ergo quis est iste cuius do-
 mus fidelis est in perpetuum quod post mortem dauid
 promittebatur. suscitandus ille est utique de quo
 ipse dauid existimans proclamabat dicens. Tu uero

distulisti xpm tuum. non est ergo Salomō ille sed
nec iste dauid. sed dilectus est xpus. ergo appa
ret pmissioes non in salomōe. sed in xpo dno nro
q̄ ex dauid genere ortus est fuisse opletū. de quo
ipse dñs alibi dicit Ihere. xxiii. Ecce dies ueni
ūt & suscitabo dauid germē iustū. & regnabit
rex & sapiēs erit faciet iudiciū & iusticiā in ter
ra. in diebus ill' saluabit iuda & Isrl' hītabit cōfi
dēter. & hoc est nomē qd̄ uocabūt eum dñs
iustus nr̄. pmissū nāq; & als ex semine dauid
xpm p̄ ysa. pphām. xii. ita pnūctiat. Egrediet̄
uirga de radice yesse et flos de radice eius ascē
det. hec uirga de radice yesse uirgo est Maria de
dauid radice exorta. q̄ genuisse florē dñm sal
uatorē. de quo etiā seq̄r. & req̄scet sup̄ eū spūs
dñi spūs sctūs & itellectus. spūs cōsiliū & forti
tudinis. spūs scientie & pietatis. & replebit eū
spūs tioris dñi. Ideo tāta dona spūs sup̄ eū p̄
dicant̄. q̄a in eū non ad mēsurā spūs inhabitabat si
cut in nobis sed tāta inest plēitudo deitatis. &
iste est q̄ non secūdū uisionē oclorū iudicabit. ne
q; secūdū auditū auriū arguet. zc. Sed erit iu
sticia cingulū lūborū eius & fides cictoriū renū
eius. in cuius ecclia utiq; hītat lupus cū agno ille
solebat ab ea p̄dā cape ad eā ouertit̄ & cū in o
cētibus cōmorat̄. in cuius ouili pardus cū edo
accubat p̄mixti. s. sub doli cū p̄tōribus ibi est

fet uitelus de circūciōe. leo de sc̄li p̄tate. ouis
 de pplari ordīe s̄l̄ morant̄. q̄a ī fide cōis ē om
 niū cōditio. Puer aut̄ puulus minās eos utiq̄
 q̄a hūiliauit se p̄ nobis ut puulus. bos aut̄ &
 leo comedent ibi paleas quia princeps cum
 subiectis plebibus cōem h̄nt doctrinā. delec
 tat̄ quoq̄ infās ab ubere sup̄ foramie aspidis
 dū gētes q̄ solebāt uenēa p̄dicare cōuersis etiā
 xp̄i fidē puuli delectant̄ audire. cauerna enī
 reguli corda sūt infideliū ī q̄bus serpēs ille tor
 tuosus regescebat quē ablaētatus cōprehēsus
 ex in̄ captiū traxit ut ī mōte sc̄to eius q̄ ē ec
 clia nō noceret. ad hec idē ysa. de xp̄o. xi. c. q̄
 de semie dauid natus ē secūdū carnē sic in cō
 seq̄ntibus dicit ī die illa erit radix yesse q̄ stat
 ī signū pplōre ip̄m gētes p̄dicabunt & erit se
 pulchrū eius glōsū ī signū pplōre. stat radix
 yesse q̄n xp̄i signaculū crucis exp̄miti frōti
 bus eorū ip̄m gētes dep̄cabunt q̄d iā cernit̄ du
 dū fuisse cōpletū. Sepulchrū aut̄ eius in q̄ntū ē
 glōsū ut excepto q̄ redēpti p̄ mortē eius glām
 ei exhibemus etiā locus ip̄e coruscās miracul̄
 ad se omnem cōtrahit mūdum glē suæ cā. Iā
 uero q̄ ore p̄phético ad Moab nascētis xp̄i p̄
 hibetur testimoniū. Ysaya. xv. Ponā enim su
 p̄ his qui fugierūt de Moab leonē & reliqui
 is terre. Emitte agnū domine dominatorema

terre de Petra deserti ad montem filie syon. de
hac gente mohabitarum egressus est agnus ima-
culatus qui tollit peccata mundi dñatur in or-
bem terrarum. Petra autem deserti ruth signifi-
cat quæ destructa morte mariti de Boes ge-
nus Obed. Deinde yesse dauid. & de dauid chri-
stum. montem autem filie syon aut hystoria
liter ipsam urbem Iherusalem dicit. aut iuxta
Tropologiam ecclesiam in secula. idest in uir-
tute sublimitate locatam.

¶ de uirgine nasci debuit. nō ex uirili seie.

Haftenus de noie & gratia & genere dñi
nri ihesu xpi testamti ueteris fide pstraximus
Dehinc generationē eius secundū carnē ex uir-
gine oñdamus. Ysaya plenissime pdocente. sic
enī dicit. Et adiecit dñs loq ad Ahas dicens.
Pete tibi signū a dño deo tuo ī pfūdū iferni
siue ī excelsū supra. & subiecit. audite ergo do-
mus dauid genus dauid. Nā bñ ad dñm loq
bat. idest ad stirpē regiā de q̄ descēdit Maria.
& adiecit. ppter hoc dabit dñs ipse uobis sig-
nū. Ecce uirgo cōcipiet & pariet filiū & uoca-
bit nomē eius Emanuel. qđ ē iterptatū uobis
cū deus. Ernbescāt itaq; ipi & gratia xpi sua
colla subiciāt. Ecce enim quē uirgo pepit. no

177

biscum deus appellat. Obiciunt autem nobis metientes iudei quod in hoc loco non uirginem sed iuuen-
culam ostendit sermo propheticus parituram. Quibus respondet non esse signum si iuuen-
culam pariat quod est etatis. & hoc esse signum ad rei nouitatem.
quod si uirgo pariat quod est integritatis dominus
dabit uobis signum insinuat quoddam in signe mi-
raculum uirginem. scilicet parituram. quod proculdubio
signum non esset nisi nouum existeret. Oportebat
enim christum propter in signe miraculum secundum carnem
nasci de uirgine. Sequitur de eo butirum & mel co-
medet. butirum fructus est ecclesie uenientis ex circū-
cisione. quasi uobis origo. id est sub lege posite
Mel uero ecclesie uenientis ex gentibus cuius fru-
ctu. id est opera pascitur christus. Sequitur quod dicit pater
qui sciat puer uocare patrem aut matrem quod enim
dixit pater qui cognoscere se faciat deum habere. se
& uirginem matrem. Iuxta illud quod in Genesi. scri-
bitur Dicente domino ad Abraham. nunc cog-
nouit quia times dominum. id est nunc cognoscere te fe-
ci. Absit enim apud deum esse ignorantiam ut tunc
cognosceret quod ante nesciret. Sed iam ad pro-
positum redeamus atque audiamus ad hec de sa-
cra uirginis natiuitatis christi mysterium eodem y. a. ali-
ter precipiente. xlv. c. Rorate celi desuper & nubes
pluant iustum aperiat terra & germiet salua-
toris & iusticia oriat simul ego dominus creauit eum

coeli ipsi qui nubes. id est prophete per quos
xps ueniens pphabat terra Maria q̄ fide apta
non corruptiōe genuit saluatorem. quia solus
dominus eam creauit non uirilī cōmixtiōe
feminis. Sicut etiam Danielis. ii. ppheta de
eadē uirginali necessitate figuraliter dñs pre
dixit. Scidi lapidē de mōte abscisum sine ma
nibus prescīdentiū & cū peruēisset in terra re
pleuit orbem terre. Sic lapis xps intelligitur.
Vnde per Ysayam deus loquit̄. Ecce mitto in
fundamētis syon lapidē preciosum electū an
gularem & qui crediderit in eū nō cōfunder̄
Hunc enim uīdit Daniel abscisum de monte
& de populo iudeorū sine manibus. sine com
mixtione uirili natum ex uirgine Maria. quā
sine dubio uirginē fuisse credimus ante partū
Ezechiele propheta testante. xliiii. Conuertī
me ad uiam porte sanctuarii exterioris que re
spiciebat ad orientem & erat clausa. & dixit
ad me dominus. Porta hec clausa est & nō ape
riet̄. & uir nō trāset per eā q̄a dñs deus īgres
sus est per eā. eritq̄ clausa. quo testimonio sac
tam Mariam uirginē cōcepisse et pmāsisse uir
ginē cōfitemur. Genitalia nāq̄ foeminā p̄ eo
q̄ claustra aperiunt porte dicuntur. Sicut ait
Iob iiii quia non clausit portas uentris q̄ me
portauit. Dominus enim noster Ihesus xpus

mirabiliter & potentialiter natus tamq̄ spon-
sus p̄cessit de thalamo suo. id est de uirginis
utero. post cuius ortum nullum cum Maria
cōuenisse nullū ex eius utero genitū alias gen-
tium extitisse.

12

De loco in quo nasci debuit i Bethleem
secundum prophetas.

Prediximus natiuitatem domini nostri
Ihesu christi ex uirgine. locumq̄ originis sue
ostendamus. Nam i Bethleem natus est. Ad
quā dicit̄ p̄ Micheā p̄phetā. vi. Et tu bethleē
terra iuda. domus effrata. nequaq̄ puula es in
milibus Iuda. ex te enim egrediet̄ q̄ sic domi-
nator Israhel. & egressus eius ab inīcio a die-
bus eternitatis p̄pter hoc dabit eos usq̄ ad tē-
pus i quo parturiēs pariet. & sic postq̄ locus
originis p̄dixit. deinde regnum eius futurū i
toto orbe subiecit. domū s̄tabit & uidebit
ac pascet gregē suū in uirtute dñi. uel i fortitu-
dine uel i sublimitate ad honorē noīs dei sui
& cōuertent̄ quominus tūc magnificat̄ usq̄
ad termios orbis terre & erit iste pax. De hoc
loco natiuitatis xp̄i. et Abacuc p̄phā sic dicit
Deus ab affrice uenisse scribit̄. q̄ a Bethleem
uēturus esse p̄uidebat̄.

Quæ stella demonstrante claruit eius natiuitas secundum prophetas.

In numeris diuinis. xxiiii. Ille Balaã sic cecinit Oriet' stella ex Jacob & exiet homo de Israhel. Magi enim ab oriētibus uenientes p̄ mum partibus xp̄i natiuitatem stella indice renūctiauerunt. si ut quē princeps pacis eorū predixerat illi in ipso sideris demonstrarent.

13
Quæ tres reges uel magi xp̄m natum adorare debuerant.

Et hoc prophete nobis narrant sicut enim Ysayas ait In tempore illo deferetur munus domino exercituum a populo diuulso & lacerato & a populo terribili postq̄ non fuit alius. Hoc autem dixit propter perfarm robustissimã gentē ad cuius tunc potentiã nullus populus cōparabat' de quibus magi uenientes xp̄o munera obtulerunt. Et iterum ipse. lx. Omnes inquit de Sabba uenient auge & thus deferentes & laudem domino annunciantes. De his muneribus & David precinît Dicens. & dabitur ei de auro Arabie. Et rursus Reges tharsis. & insule munera offerēt regi dño & sabba dona adducēt.

12
 Quod non oleo materiali. sed spiritu sancto
 christus a deo unctus est.

Ysaïas. lxi. ex persona eiusdem christi sic
 canit dicens. Spiritus domini super me. propter quod unxit me. euāgelica. Pater misit me
 predicare captiuis remissionem. et cecis uisum. ysa. 61.
 Job. 6.
 Simili modo Salmognatus. Diuino afflatus
 spiritu. Ita ex eodem loquitur dicens. Sedes
 tua in seculum seculi etc. propterea unxit te
 deus tuus. In qua sententia primo propheta
 natiuitatem christi ac perpetuitatem demon-
 strat sequētis per equitatis uirgam. idest scep-
 trum. potestatis eius regnum denūctiat. po-
 stremo quod idem deus a deo unctus sic indicat
 Non quidem oleo cōmuni. sicut & ceteri par-
 ticipes sui idest principes. qui ymaginario p̄-
 cesserant. sed oleo leticie. quo mystice demon-
 stratur tempus. scilicet cuius cœlesti infusione &
 uirtute christus est consecratus.

Quod pauper pro nobis factus est christus

Zacharias. ix. sic indicat dicēs. dicite filie
 syon Ecce rex tuus uenit tibi iustus & saluās
 pauper sedēs sup asinū idomitū Ecce intelliget
 seruus meus & exaltabit & eleuabit & subli-
 mis erit ualde sicut sup te multi sic gloriosus

erit iter uiros aspectus eius & forma eius iter
filios hoim Iste aspget mltas gētes sup ipm
cōtinebūt reges os suū qa qbus nō est nūciāt
de eo uidere & qui nō audierūt contēplati sūt
quis redidit auditui nro & brachiū dñi cui re
uelatū est Et ascendit sicut uirgultū corā eo &
sicut radix de terra siciēti & nō ē spēs ei neq;
decor & uidimus eū & nō erat aspectus & de
siderauimus eū despectū & nouissimū uirorū
uirū doloris & scientē ferre infirmitatē & q̄i
absconditus uultus eius & despectus unde nec
reputauimus eum. uere languores nros ipse
tulit & dolores nros ipse portauit. & nos repu
tauimus eū q̄si leprosu & p̄cussum a deo hu
miliatū. Ipse autem humiliatus est p̄pter ini
quitates nras & attritus est p̄pter scelera nra
& disciplina pacis nre sup eū & liuore eius sa
nati sumus omēs. q̄si oues errauimus. unusq;
q; in uia suā declinauit. & dñs posuit i eo iniq
tates oim nrm oblatus est qa ipse uoluit & nō
apuit os suū. sicut ouis ad occisionē ducet &
q̄si agnus corā tōdēte se obmutescet & nō ape
riet os suū de angustia & de iudicio sublatus
ē generationē qs enarrabit qa abscessus ē de ter
ra uiuētū p̄pter scelus ppli mei. p̄cussi eū &
dabit i pios p̄ sepultura & diuites pro morte
sua eo q̄ iniquitatē nō fecit neq; dolus fuerit

In ore eius. & dñs uoluit cōterere eū in infirmitate eius. si posuerit p̄ peccatō aīam suā uidebit semen longeuū & uolūtas dñi in māu eius diriget̄ p̄ eo q̄ laborauit. aīa eius uidebit & saturabit̄ in scia sua iustificabit & ip̄e iustus seruos suos multos & iniquitates eorū ip̄e portauit Ideo despiciā ei plimos & fortiū diuidet spolia p̄ eo q̄ tradidit in morte aīam suā & cū sceleratis deputatus ē & ip̄e peccatā multorū tulit & p̄ transgressoribus orauit In q̄ lectiōe nō solū q̄ abiectus apparuit sed etiā ibi generatō celestis exprimit̄ infirmitas quoq̄ suscepta carnis eius manifestat. cōtumelia quoq̄ passionis eius crux mors sepultura ibi mōstrat̄ eo q̄ inocēs damnat̄ & tacens ibi pandit̄ deus enim suscipiēs carnē & pauperis formā se hūiliare dignatus esse nostri causa ut salus peccatis redderet̄ & usq̄ ad mortē obediens factus est. Quod alibi ysayas prefatus est Nō clamabit neq̄ audiet q̄s in plateis uocē eius calamū cassatū nō cōteret & lignū fumigās nō extinguet sed in ueritate p̄feret iudiciū quoadusq̄ in terra ponat iudiciū & in noīe eius sperabūt gētes & Ihere. xiiii. quod ueniet deus rex in carne & abiectus & hūilis ita p̄dixit. dñe fac misericordiā tuā p̄pter nomē tuū qm̄ multe sunt aduersiones nre tibi peccauimus expectator isrl̄ saluator eius

& in tempe tribulatiōis q̄re q̄si colonus futu-
rus es ī terra & q̄si uiator declinās ad manēdū
q̄re futurus es q̄si uacuus & fortis q̄ nō pōt sal-
uare tu aut ī nob̄ es dñe & nom̄ sc̄m̄ tuū iuo-
catū ē super nos ne dereliquas nos cū enī dicit
tibi peccauimus exp̄mit iudeorū p̄sonā q̄ ī de-
um peccauerunt quādo ueniētē in forma ho-
minis crucifixerunt. obtulit enim se aspecti-
bus hominum & inquilinū. illi autē putātes
hoc tantū esse quod uidebat̄ occidūt homi-
nem quasi qui non potest saluare.

16
De uirtutibus xp̄i & miraculis sc̄dm̄ p̄phās.

Genera quoq̄ & uirtutes curationum tan-
to ante prescripta sunt per Ysayam p̄phetā
dicentē. xxv. Ecce nunquid deus noster ueni-
et et saluabit nos: tunc aperient̄ oculi cecorū
& aures surdorū audient: tunc saliet sicut cer-
uus claudus & clara erit lingua mutorū. Ec ite-
rum. lxy. Spūs dñi super me eo q̄ unxit me
ad annūctiādum misit me ut mederer contri-
bulatis corde & p̄dicarē captiuis remissionem
& cecis uisum. hęc om̄ia sanitatū signa in ad-
uentū xp̄i facta sunt statim enī ut est natus p̄-
cedente stella adorauerūt magi obtulerūt mu-
nera. Deinde uaria aduentus representauit

miracula. ceci enī ut deū agnoscerent p̄funde
 noctis caligo detegit̄. defūctis rediuiue lucis
 grā reddit̄ ut aīe uiuificarent̄. surdi ut auditū
 fidei reciperent audire ceperunt. claudi ut ad
 deum currerēt īcessu alacri uegetant̄. Muti ut
 deum confiterentur alacris uocibus clamaue
 runt. Leprosi p̄abolētes cōtagiis anime lucida
 membra deposuerunt. affectu enī maiestatis
 suæ multa fecit quæ pretereūda nō sunt dum
 cūcta legant̄. Nam excellētie suæ uirtute peu
 dubiis pedibus gressibus tumētē equoris flu
 ctus calcauit & maris magni p̄cellas suo īpe
 rio mitigauit. Iam uero passionis sue obitum
 & elemēta tremuerūt. dum sol fugit. dum tel
 lus cōterit̄ saxaq; sepe illudentia dissoluunt̄.
 Siquidem & ipsa mors eum tenere nō potuit
 Nam die tertia ad sedem paternā eum reuoca
 uit misteriiisq; angelorū reducit̄ a terris ad cœ
 lum. Plura quoq; & his similia eius omnipo
 tentia facta sunt. Sed dixit incredulus q̄ pp̄
 hete miracula multa fecerunt. nullus tamē ut
 christus mortuus resurrexit & ī celum ascēdit

17

Q̄ xp̄us deus uisibilis in corpore
 hominibus apparuit.

Per Ysayam testatur dicēs. Propter hoc

sciet populus meus nomen meū in die illa quia
ego qui loquebar ecce assum. & dauid ambu-
labunt de uirtute in uirtutem: uidebit̄ deus
deorum in syon. Et iterū. uisi sunt ingressus tui
deus dei mei regis utiq; q̄ uenit in mūdum &
quibus reuelatus est occurus aduentus eius.
quem uidi si cognouissent: nunq̄ dñm glo-
rie crucifixissent. De cuius etiā corporali ui-
sione etiam Ysayas supradictus ita anunctia-
uit. Gloriosus inquit erit iter uiros aspectus
eius & forma eius inter filios hominū. quibus
non est annūctiatum de eo uiderunt. & qui
audierunt contemplati sunt. Et Iheremias in
libro Baruch. iiii. Hic est deus noster & nō ex-
timabit̄ alius ab eo qui inuenit omnē uiam
prudētie. & ostēdit eā Iacob puero suo. & Isrl̄
dilecto suo. post hæc in terris uisus est & cū
hoibus cōuersatus est. Et Abacuc. iiii. Dñe au-
diui inquit auditū tuū & timui & in medio
duorū aīalium cognosceris. dū appropīquarē
anni tui ignosceris. dū aduēit tēpus ostende-
ris. Item ipse. Videbūt gētes & dolebūt popu-
li id ē iudei. Siquidē ysa. lxii. de ip̄o sic cecinit
propter syon nō tacebo & p̄pter isrl̄ nō quiescā
donec egrediat̄ ut splēdor iustus eius & salua-
tor eius ut lāpas accendat̄. & uidebūt gētes iu-
sū tuū. & iterū. vi. uox speculatorū tuorū leua

runt uocem siml laudabūt & infra brachium
sanctū suū & in cōspectu omīum gētiū & uis
debunt omnes fines terre salutare dei.

¹⁸
Q iudei xpm negaturi erant.

Sic predixerat ex persona dñi Iheremias.
Præuaricatio est i medio domus Iuda ait do
minus negauerunt me & dixerūt. non est ipse
Hoc est nunc usq; iudei pro christo dicūt nō
est ipse. expectātes aliū qui antixps est. & ysa
yas. liiii. Non est ei species neq; decor & uidi
mus eum & non erat aspectus. & deiderauī
mus eum despectum. & nouissimum uirorū
uirum dolorum & scientem ferre infirmitatē
& quasi absconditus uultus eius & despectus
unde ne reputauimus eum. Quibus uerbis i
credulitatem illorum significabat iudeorum
a quibus uisus est christus non habere speciē
neq; decorē. uñ nec reputatus ē esse deus quē
tñ qa n̄ erāt cognituri neq; recepturi. Idē ysa.
p̄mo als ap pbat dicēs. audite celi & auribus p
cipe terra qa dñs locutus ē filios enutriui & ex
altaui ipi aut spreuerūt me. cognouit bos pos
sessorē suū & asinus p̄sepe dñi isrl̄ aut me n̄ co
gnouit & ppl̄us meus nō me itellexit auditio
nē audietis & n̄ itelligetis & cernetis. uidebitis.

& non scietis. in crassatum est enim cor populi
huius. unde Mechiel. xii. Factus est sermo domini
ad me dicens. Fili hominis in medio domus
exasperantis tu habitas. qui oculos habent ad
uidendum & non uident & aures ad audiendum
& non audiunt. Sic enim excecati sunt
ut saluatorem non cognoscerent nec suscipere-
rent. cuius diem Abraham uidit & letatus est
& cuius aduentum prophete magno cum deside-
rio expectauerunt. Isti enim uiderunt & non
cognouerunt insuper & blasphemauerunt cla-
mantes. Non habemus regem nisi cesarem.
& cetera quae sequuntur. cuius populi duritia
sic non mutatur quomodo ethiopsis color aut
pardus uarietas. Iheremia testante. sicut im-
mutare potest ethiops pellem suam aut pardus uari-
etates suas ut uos potestis benefacere.

19
Quia iudei conuenerunt ad interficiendum christum.

Ica legitur. Quare fremuerunt gentes. id est ro-
mani. & populi meditati sunt inania. hoc est iudei.
Astiterunt reges terre. id est Herodes & Pilatus
& principes conuenerunt in unum. scilicet principes sacerdo-
tum & seniores iudeorum. aduersus dominum & aduer-
sus christum eius. & iterum ex eiusdem persona. Circum-
dederunt me canes multi & consilium malignum.

nantium obsedit me. canuum autem nomen
 in eis est. Etiam prophetam alterum constitu-
 tum in Ysaya scriptum est. Omnes canes ceci
 nescientes latrare. Canuum est enim mos ut
 testatur noster Hilarius & pastorem alludere
 gregem nosse. insidiantes feras persequi. Ac
 uero isti canes ceci: pastorem suum non uide-
 tes: officium non intelligentes: latratus suos
 a feris ad gregem a feribus ad dominum re-
 torserunt. Vnde & alius propheta de his ita
 dicit. Facti sunt mihi in sagittam reciprocam.

20

Q uenudatus est christus.

Per Zachariam. xi. Ita ipse pronuntiauit
 Si bonum est inquit in conspectu nostro da-
 re mercedem meam triginta argenteos. Et di-
 xit ad me. Proicite illum ad statuarium de
 quorum precium quod apreciatus sum ab eis
 Hæc enim nota hominibus causa est. Iudas
 enim penitentia motus pecuniam reportauit
 & proiecit in templo: & abiit: & laqueo se su-
 spendit: ut impleretur quod dixerat ysayas.
 Testis falsus non erit impunitus pro eo quod uen-
 didit argento iustum. quam pecuniam bene
 dominus mercedem suam dixit. Multa enim
 opera apud eos fecerat reddens uitam mortuis.

lucem cecis .auditum surdis .gressum claudis
pro quibus omnibus iudei nephandam uicē
& in eorum mercedem illi restituerunt.

*Et hunc fuit
et unus homo.*

²¹ *De traditus fuit christus.*

Et in Psalmis cōmemorauit in se impletū
esse dicens. Homo pacis mee in quo speraui
qui edebant panes meos magnificauit super
me supplantationem. Et iterum. Tu uero ho
mo unanimes dux meus & notus meus qui
simul mecum dulces capiebas cibos. De ipso
Iuda proditore Iheremias .xvii .prescius ana
id est dixit. Ita peccatum inde scriptū est sti
lo ferreo i ungue adamātino quod siue ad Iu
dam siue ad iudeos non incongrue conuenit
qui sic peccauerunt in xpm ut non sit pecca
tum eorum atramēto scriptum q̄ deleri forsi
tan potest . sed stilo ferreo in ungue iadaman
tino apparatus & quod deleri non possit p̄
duricia cordis eorum . si non crediderunt.

²²

*De sponte se morti obtulit
christus pro nobis.*

Ysayas dixit .liiii .oblatus est ipse quia uo
luit . & infra . pro eo q̄ tradidit in morte ani

nam suam . uidebit semem longinquum . & uoluntas domini in manu eius dirigetur . Et ipse per Iherimiam prophetam sic loquitur . Reliqui domum meam . diuisi hereditatem meam . tradidi dilectam animam meam in manibus inimicorum eius . hoc est in manibus iudeorum qui eum interfecerunt .

23

Q xpus captus esse debuit.

Iheremias propterea logo predixit . Spiritus oris nostri xpus dñs captus est in peccatis nostris . Quo uaticinio demonstraui aperte & christum dominum esse & traditum pro nostris peccatis fuisse . Item Sapientie . ii . c . dicit ita . Dixerunt inter se impii comprehendamus iustum quoniam inutilis est nobis & contrarius est operibus nostris . promittit se scientiam habere & filium dei se nominat . & infra . Si enim uerus dei filius est suscipiet illum & liberabit eum de manibus contrariorum . & infra . Et sciamus reuerentiam illius & probemus patientiam ipsius . morte turpissima condemnemus eum et affixione crucis .

24

Q xpus iudicandus erat ad mortem .

35 Clamat Dauid sub figura populi peccan-
tis in deum. Tibi soli peccaui & malum coram
te feci ut iustificeris in sermonibus tuis & uin-
cas cum iudicaueris. Veniens christus in cor-
pore tanquam uerum se constituit iudex omnium
hominum hominibus ad iudicandum se prebuit. Sic
quod mitis & pater dum iudicatus est. quia ni-
hil in eo dignum quod iudicaretur populus per-
secutus inuenit. Unde & propheta Micheas
vi. aduentum iudicii eius annuntians. sic co-
minatur contra eundem populum dicens. au-
dite que dominus loquitur. Surge attende iu-
dicium aduersus montes & audiat collis uocem
tuam. audiant montes iudicium domini &
fortia fundamenta terre quia iudicium domi-
ni cum populo suo & cum israhel diiudica-
bit. Popule meus quid feci tibi aut quid mo-
lestus sum tibi. responde mihi quia eduxi te
de terra egypti & de domo seruentium libera-
ui te & misi ante faciem tuam Moysen & Aa-
ron. & quatuor ostendit beneficia & prestita
domini & populum suum & contra hec aduer-
sus eum mala & qui iuxta hec ei populo uen-
turum sit. deinde subiunxit .vi. c. Audite tri-
bus quis approbavit illum ad hec ignis in do-
mo impii thesaurus iniquitatis.

Q per falsos testes condemnandus erat.

Per Osee prophetam id dominus sic dicit
 Ve inquit eis qm recesserunt a me. uastabun-
 tur quia preuaricati sunt in me. ego redemi e-
 os & ipsi locuti sunt aduersum me mendaciū
 ego erudiui eos & confortauī brachium eorū
 & in me ipsi cogitauerunt maliciam. reuersi
 sunt ut esset absq; iugo facti sunt archus do-
 losus. & Malachias inualuerunt super me uer-
 ba uestra dicit dñs & dixistis quid locuti su-
 mus contra te. & in psalmis dicit. Insurrexe-
 runt in me testes iniqui & mēta est iniqui-
 tas sibi. & ysa. de iuda dicit. Testis falsus nō
 erit ipunitus p̄ eo q̄ uendidit argento iustū

26
Q clamauerunt Iudei contra xpm
 crucifige sicut p̄phetizatum erat.

Hoc iam per Iheremiā. xii. c. Xpm de sy-
 nagoga p̄dixerat dicens. reliqui domū meam
 facta est mihi hereditas quasi leo in silua de-
 dit contra me uocem suam blasphemās utiq;
 & dicens. crucifige. Et alibi ipse dicit. Super
 quem aperuistis os uestrum & aduersus quē
 laxastis linguas uestras. Et Ysayas quid inqt
 Iherusalem & iudas concidit quia lingua eorū

contra dominum. Item ipse expectaui ut face-
rent iudicium. fecerunt autem iniquitatem &
non iusticiam sed clamorem.

27

De destructione gentis iudeorum
ppter peccata mortis xpi.

Olim cum obiurgatione ysayas illis pre-
dixerat dicens. Semen pessimorum preparate
filios uestros occisioni. i. iniquitate patrum su-
orum morientur. uenientibus enim in iudeam
agentibus pro scelere patrum & filii trucidati
sunt sub quorum persona & Iheremias in in-
teritu eorum ita deplorat dicēs. Patres uestri
peccauerunt & non sunt. nos autem iniquita-
tes eorum absolimus. Item Iheremias pro-
pheta ad hec iudicio contendam uobiscum
ait dominus & cum filiis uestris disponam.
Quare ergo factus in predam super eum ru-
gierunt leones dederunt uocem suam. posue-
runt terram eius in solitudinem & ciuitates eo-
rum exulte sunt & nō est qui inhabitet in eis

28

Christus consputus est
& flagellandus erat.

Job. 17.

Job de eo dicit. Apperuerunt super me ora

sua exprobrantes et conspuentes. percusserunt
maxillam meam. satiati sunt penis meis. Et in

Psalmis ipse dixit. Ego ad flagella paratus sum. *ps. 37.*

Et iterum. Congregata sunt super me flagella. *ps. 38.*

& ignoravi. Similiter per Ysayam. Dominus *ysa. 40. 6.*

deus aperuit mihi aurem. ego autem non

contradico. corpus meum dedi percutienti-

bus. et genas meas uellentibus. faciem meam

non auerti ab increpationibus & conspuentibus

in me. Et per Iheremiam dicit. Posui scapulas *hie.*

meas ad flagella. et maxillas meas ad palmas. *os. 26.*

Item de ipso ipse Iheremias sic scribit dicens

Dabit percutienti se maxillam. faciabitur ob- *ides. Iren. 3.*

probriis. et sustinebit patienter.

29.

Christus corona spinea coronan-
dus fuit sicut prophetizatum erat.

Scriptum est in Canticis canticorum ex
persona patris de contumelia iniquitatis Ihe-
rusalem mirantis atque dicentis. Exite uidere
filie syon regem Salomonem in diademate quo
coronauit eum mater sua in die desponsatio-
nis illius. et in die leticie cordis sui. id est co-
ronam spineam quam capiti eius imposuit sy-
nagoga. Sed per Iheremiam idem filius sic
ait. Spinis peccatorum suorum circumdedit me

populus hic . & apud ysayam . Plantaui inque
uineam electam & expectaui ut faceret uuas
fecit autem spinas utiq; quia degenerant a pa
triarcharum fructu non fructum iusticie sed
spinas mortis & crucis attulit creatori.

30.

De sanguinem pro nobis fundere debuit.

Pronuntiatur hoc per ysayam prophetā
dicens. Quis est iste qui uenit de edom tinc
tis uestibus de bosra . quare rubrum est uesti
mentum tuum & uestimenta tua sicut calcāci
um in torculari. Et ille respondens. torcular
calcaui solus . Calcare enim torcular se dixit
qui solus propter mundi peccatum passio
nem suscepit solusq; delicta omnium sangui
ne suo lauit.

3° De christus in passione tacuit
& non murmurauit. sed pati
enter sustinuit.

Hoc quotiens prophetizatur. testatur ysa
yas sic enim ait de illo. Tanq̄ ouis ad occisio
nem ductus est & sicut agnus coram tonden
te se obtulit sic non aperuit os suum. Sic enī
in passione Pilato interrogante nihil locutus
est sed i hūilitate iudicium eius sublatum est

De quo ppheta Dñs deus aperuit mihi aurē
 ego autem nō abscōdi corpus meū dedi pec-
 tientibus. Et ipse alibi. tacui. silui. nūqd semp
 tacebo. Primo enī tacuit ut iudicaret quādo
 sicut agnus corā condēte se. fuit sine uoce ne
 q̄ apernit os suū. suamq̄ cōpescuit ptātem in
 nouissimo autē sic de eo scribit. Deus meus
 ne. d. n. & n. Sic tacuit enim ut iudicaret quō
 uenit occultus. nequaq̄ autē tacebit de iudicio
 quādo uenerit manifestus.

³² Quis xpus sibi crucē baiulauit uel portauit.

Ysayas p̄dixit. Puer natus est nobis & fac-
 tus est principatus eius sup humerū eius. q̄
 enim regnum potestatis insignia in humero
 portat & non aut in capite coronam aut aliq̄
 proprie uestis ornamenta sed solus rex seculo-
 rum christus gloriam potestatis suæ et subli-
 mitatis in humero portauit, quod etiam ysa-
 yas figurauit. qui cum a patre hostia duceret
 ligna ipse portauit xpi. eximiā tunc figurans
 passionem qui lignum suæ passiōis gestauit.

³³ Nota q̄ christus dominus mansuetus
 uenit ad passionem.

Propheta Iheremias ex persona christi pre-
dixerat dicens, Ego quasi agnus mansuetus
qui portatur ad uictimam, & nunc cognoui
quia super me cogitauerunt consilia dicentes
uenite mittamus lignum in panem eius & era-
diamus eum de terra uiuentium. d. f. vi. Hæc
enim que passus erat dominus a Iudeis que si-
bi facta fuissent propheta comédât. Nam qd
est lignum in panem missum, nisi xpi affixio
carnis in lignum. Panem enim corpus xpi ag-
noscimus. Lignum in pane esse fides nostra
christum agnoscit in corpore. quia uita cor-
poris sui panis est. Scriptum est enim. Erit ui-
ta tua pendens ante oculos tuos et timebis
die ac nocte & non credes uitæ tuæ. Et iterum
in Psalmo. Quia extendit manus suas in cru-
ce. Sic dicit elena manus meas. s. n. siueq; ue-
nient quasi q; mundi uespera siueq; declinã-
te iam sole in uespera dominus in cruce ani-
mam posuit, eleuans manus suas in eandem
crucem, atq; offerens deo se ipsum, pro nobis
sacrificium, ut per illud sacrificium deleantur
peccata nostra. Ipse ysayas quoq; de prædica-
tione crucis eius q; suis pertulit, ita scribit. Et
erit principatus eius super humerum eius, id
est uexillum sancte crucis, quod suis pertu-
lit humeris, iuxta uaticinium David pro

phete .qui dicit. Dominus regnauit a ligno
 Abacuc quoque passionem christi ita pro
 nuntiavit .dicēs. Cornua in manibus eius ꝑ
 quidem est aliud nisi tropheum crucis i quo
 exaltatus omnia traxit ad seipsum. Item dicit
 dominus. fortitudo mea constitui pedes me
 os in consumatione & super excelsa imponēs
 me ut uincam in claritate eius.

32.
 Quod christus clauis in manibus
 & pedibus perforatus est sicut
 fuerat prophetizatum.

Per David ipse loquitur dicens. Foderūt
 manus meas & pedes meos & dinumerauerūt
 omnia ossa mea . Ipsi uero considerauerunt
 & inspexerunt me . Quibus uerbis utiq; in
 cruce corpus significabat extensum manibus
 pedibusq; confixis & clauorum conuerbera
 tione concessis . Quod David passus non est
 qui sine ulla passione corporis legitur in pace
 quiescere. Sed hoc de christi passione predic
 tum est. quia a populo Iudeorum clauis i lig
 no confixus est. Manus enim & pedes cōfo
 diuntur. nisi eius qui in ligno suspenditur.

Item in Canticis canticorum. Manus mee
 distillauerunt mirram & digiti mei guttas.

Etiam p Malachiam quia crucifigendus erat
idem de semetipso dixit dñs. Si affiget hō de
um quia uos cōfixistis me & dixistis in quo
cōfiximus te. & subiecit dñs post hec illis. Ve
uobis cōfixistis gens tota quod ptinet ad mi
steriū dominice passiōis in q̄ Iudei xpm cru
cifixerūt quādo sceleratas manus iniecerunt ī
eum. Quod etiam per Zachariā iterū dñs sic
cōmemorat dicens. quod pertinet ad misteri
um dominice passionis in qua iudei xpm cru
cifixerunt. & aspicientes eum. quē cōfixerunt
plāgēt eū q̄si plāctum super unigēitū & dole
bunt super eum ut dolere solent in morte pri
mogeniti. Hoc enim factum deprehendimus
in Ihesum quem cōfixerunt iudei ī cruce quē
dolebūt a se crucifixum in die iudicii cū uide
rint eum in patris ac sua maiestate regnantē.

39
De xps inter duos latrones in cruce
positus est ut dixerat Ysayas.

Longe autem per ysayam predictum est
Et inter iniquos deputatus est. Et Abacuc p
pheta dixit. In medio iniqui & duorum ani
malium cognosceris. id est ī medio duorum
latronum.

36.

¶ ihesus xp̄us spoliatus est & super
uestem fors missa fuit.

Post crucis sententiam sequitur rerum di-
uisio & fors super uestem. quam per David
idem dominus ante predixerat dicens. Diui-
serunt sibi uestimēta mea & super uestem me-
am miserunt sortem. Que prophetia quēad-
modum sic expleta euāgelica narrat hystoria
Nam dum uestimēta alia militibus fuisset di-
uisa. Pro tunica autem dixerunt. non scinda-
mus sed mittamus sortem cuius sit. erat enim
omni parte contexta.

37.

¶ christus aceto potari debuit.

Hoc iam fuerat ī Psalmo predictum a do-
mino. Dederunt in escam meam fel & in siti
mea potauerūt me aceto. Quod quidem ysa-
yas ad Iherusalem ipse sic proclamat dicens.
Ego te plantaui uinea mea quō facta es mihi
in amaritudine uitis aliena. pro quo & Moy-
ses. uua inquit eorū uua fellis & botrus amarif-
simus. Vnde & superius obiurgans eos dicit.
Sicut plebs fatua & non sapiens hec domino
retribuisti.

38. ¶ xp̄s passus tollit peccata mundi.

secundum q̄ fuerat p̄phetizatū.

90.

In psalmo ⁹⁰ Factus fuerat. i. dictus. asperges me yso & mundabor. lauabis me. & super niuem dealbabor. Vnde & in lege per yso ^{fuga.} pum fasciculum aspergebantur agni sanguine. qui mundari uolebant. quo significaretur per passionem domini peccata abluī mundi.

39.

De titulo posito super crucem. s.

Ihesus nazarenus rex Iudeorum.

Pro quo titulo dixerūt Iudei. Noli scribere regē iudeorū. Respondit Pilatus. Quod scripsi scripsi. Nam enim in psalmo. xlyi. fuerat prophetizatum. Ne corrūpas titulo scrip-
tionem. in cuius serie non solum passio uel mors. sed etiam resurrectio & ascensio domini predicatur.

ps. 26.

²⁰ & xp̄us pro suis crucifixoribus orauit.

Ysayas dicit. Ip̄e peccata multorum tulit & pro transgressoribus orauit. Et in Psalmo sic inquit. Pro eo quia eos diligebam aduersa bātur mihi. ego autem orabam pro eis. Item Abacuc cum dixisset de eo .in medio duorū animalium cognosceris. Subiunxit cum conturbata fuerit aīa mea in ira memor eris. p̄figurauit enim propheta sub hac sententia. In

semetipso psonā iudeorū q̄ xpm cōmoti cruci
fixerūt. uir tam̄ ille memoratus misericordie
sue dixit. Pater ignosce illis quia nesciunt qd
faciunt.

^{21.} Q̄ xpus ad mortē ductus est
sicut pphetizatum erat.

Ysayas dicit. Pro iniquitatibus populi
mei ductus est ad mortem. dabit impios pro
sepultura eius. & iterum. Vulneratus est pp
ter iniquitates nostras. attritus est ppter scele
ra nostra. liuore eius sanati sumus. & iterum.
omnes nos errauimus. unusquisq; in uiam su
am declinauit. & dominus posuit iniquitates
in eo omnium nostrum. Iuxta Apostolum
qui dicit. Qui cum peccatum non cognouisset
ipse pro nobis passus est.

²²

Q̄ xpus mori debuit secundum pphetas.

Post flagella & crucem. fellisq; & acetī po
tationem. Deinde sequitur mors eius quā lex
non siluit dicens. Occubans dormiens ut leo
& cattulus leonis quis suscitabit eū. Clamat
etiā eandem mortē eius & lx. ps. Deus noster
deus saluos faciet nos. & dñi mors domini
exitus. Itē p ysa. Tanq̄ ouis ad occisionē duc
tus ē. & s. a. e. c. sic si. nō. uo. sic. n. a. os suum.

Pro peccatis populi sui ductus est ad mortē.
Iudei autem christum quem expectabāt mo-
riturum non sperant. Ideo respondeant quis
est iste quem propheta annūctiat. Itē apud
Iheremiam. sic dicit. Inebriamini animam las-
sam & omnes esurientes saturamini. ideo q̄
de somno suscitatus sum & uidi somnus me-
us dulcis est mihi. Daniel quoq; angelus de
occisione & morte xp̄i sic loquitur dicens.
Scito & animaduerte exitum sermonis ut ite-
rum reedificetur Iherusalem usq; ad xp̄m du-
cem ebdomade septem et ebdomadas. lxxii.
Occidetur christus et non erit eius populus
qui eum negaturus est. Vnde ibi sequitur cla-
dis iudeorum que post cōpleta est & ciuitatē
& sanctuarium dissipabit cum duce uenturo.
romanus exercitus cum Vespesiano. Item in
Sap̄. sic legitur. De morte eius contumeliis &
tormentis interrogemus eum ut sciamus re-
uerentiā illius & probemus patientiam illius
morte turpissima condemnemus eum.

93.

Q̄ in morte xp̄i tenebre facte sūt sup terrā

Hoc iā diuini libri loq; Amos pphā testā-
te. Et erit ī die illa dicit dñs occidet sol in me-
ridie & tenebrescere faciā sup terrā ī die lunis

791
Et Iheremias. Exterrita est inquit que parturit
in Iherusalem & afflicta est anima eius occi-
dit eis sol cum adhuc medius esset & confusa
est & maledicta. reliquias eorum in gladium
dabo. quod factum est per Vespasianum.

22

Os aliquod xpi non fuit fractum
sicut fuit pphetizatum.

Nam predictum fuerat. Os eius non co-
minuetur. Preceptum enim fuerat eis celebra-
re pascha in ouis similitudinem in qua domi-
nice passionis umbra pcesserat. qui tanq ouis
ad occisionem ductus. illa eni figura agni passi-
onem xpi significat.

24

Lancea/xpi corpus debuit perforari.

Sicut prenuntiatum est ab ipso per Iob
Confregit me & posuit me quasi signum cir-
cumdedit me laqueis suis conuulnerauit lum-
bos meos cecidit me uulnere super uulnus. i.
uulnere lancee super uulnus clauorum. unde
etiam & per David & dolorem super dolorē
uulnerum meorum sic est ab eo prenuntiatū.
& per Iheremiam. Tetedit archū suū. i. p me
q̄si signum ad sagittā misit in renibus meis.

filias pharetre sue. & iterum de ipso populo
sic ait idē dominus per prophetam. facti sunt
mihi in sagittam reciprocā. & Zacharias.
Videbunt in quem confixerūt. quo etiam te
stimonio promissus est xp̄us in ea qua cruci
fixus est carnē uenturus.

26

Q̄ de latere xp̄i sanguis & aqua p̄cesserūt

Zacharias dixit. Tu quoq; in sanguine te
stamenti emisisti uinctos tuos de lacu in quo
non erat aqua. & iterum. Cum egredietur uir
ab oriente. ecce aque redundantes a latere dex
tero. i. a latere xp̄i. Item de eadē aqua q̄ ex late
re eius p̄fluit. p̄phā alius sic dicit. Flumina aq̄
uiuentis egredient̄ de uentre eius: aque. s. bap
tismatis que credētes uiuificauit. que aque li
cientibus largiūt̄ quādo impletur quod scrip
tum est lauabis me & super niuē dealba bor.

27.

Q̄ xp̄us sepeliri debuit

Per Iheremiam idem ait. lapsa ī lacu uita
mea. & posuerunt lapidem super me. & iterū.
Conclusi uias meas lapidibus quadris circū
edificauit aduersum me. ut non egrediar.
28. super sepulchrū eius lapis poni debuit

In Psalmo sic dicitur. Collegerunt me in obscuro sicut mortuos seculi. quasi diceret. sicut homines. utique quia ipse deus erat. Iterum ysaie. Erit dominus nominatus in signum eternum. quod non auferetur. & erit sepulchrum eius gloriosum. & alibi. Dabis impios pro sepultura. & diuites pro morte sua.

ps. 122.

²⁹
 Quod xpus descendit ad inferos.
 sicut fuerat prophetizatum.

Hic idem dominus in ecclesiastico dicit. Penetrabo omnes inferiores partes & inspiciam omnes dormientes & illuminabo omnes sperantes in deum. Item in Psal. Vita mea in inferno appropinquabit & extimatus sum cum descendebus in lacum. factus sum sicut homo inter mortuos liber. descendit enim sicut homo in infernum. sed solus inter mortuos liber fuit

⁴⁰
 Quod xpus dominus eduxit de inferno pres nros
 Item per Osee ante ita pronuntiauit. Ego inquit capi am & uadam tollam & non est qui eruat uades reuertar ad locum meum. id est ad celeste solium. & infra de manu inquit mortis liberabo eos & de morte redimam eos ero mors tua. o mors ero morsus tuus inferne.

¶ xps resurrexit sicut fuerat pphetizatū.

Et hoc per prophām idē in Psalmo predixit quia caro mea requiescet in spe quoniā non derelinques animam meam in inferno nec dabis sanctum tuum uidere corruptionem. de q̄ resurrectione & in Psalmo .iii. ita canitur. Ego dormiui & quieui & resurrexi quia dominus suscepit me. Ibi inquit aliud indicat propheta quod dormierit & surrexerit nisi somnus iste mors est. sed euigilatio est resurrectio quod ī xl. psalmo manifeste ostenditur. ubi dixit. tu autem dñe miserere mei resuscita me & retribuam eis. nunquid qui dormierit non adiciet ut resurgat. Item alibi. In pace in idipsum dormiam & requiescam. quoniam tu domie singulariter in spe constituisti me. singulariter tamen solus sic requieuit ip̄e ut confestim post mortem resurgeret. Item per Ysayam de eadem resurrectione sic clamat. Tunc exurgā dicit dominus nunc exaltabor & sublimabor ubi aperte testimonio resurrectionis & ascensionis ostenditur. unde & ibi zelum iudeorū subiecit dicens. concipietis ardorem & parietis stipulā spūs uester & ignis deuorabit uos.

¶ die tertia debuit xps resurgere.

Osee predixerat dicens. Venite & reuertamur ad dñm. quia ipse cepit. & sanabit nos. uiuificabit nos post duos dies. in die tertia suscitabit nos; & uiuemus in cōspectu eius. Omnia enim hec in xp̄o cōpleta sunt. Quinta enī feria ē ipse traditus. ^{id est .v. feria} parasceue passus. dominica circa diluculum preparatus egressus eorū. q̄ dixit resurgemus & uiuemus in conspectu eius hec p̄pheta de sua persona uel sanctorū eius alloquitur. qui in inferno erant. & cum illo tertia die resurrexerunt.

93.
 Q̄ xp̄s debuit piscatores mittere in mūdū

Per Iheremiam ante memini dicēs. Ego mitto speculatores multos dicit dñs & piscabuntur eos. Deniq; secundū matheū euangeliū legit̄ q̄ xp̄s ueniens iuxta mare Galilee Petrum & Andream fratrem eius uidit mittere retia sua in mari. quibus ipse dixit. Venite post me faciam uos piscatores hominum. Similiter & duos fratres Iacobum zebedei & Iohannē fratrem eius dū uidisset in nauicula cū patre Zebedeo texentes retia puocans de piscatione pisciū. piscatores reddidit hoīm. s. p̄dicatores rethe. cūctos credētes de pfūdo sc̄li huius extrahere post hos piscatores emittam

uenatores & uenabunt eos de montibus & col-
libus & de cauernis petrae quod spāliter ad
cōuersationē gentiū ptinet quos undiq; apo-
stoli ceperunt qui per assumptionē constituti
sunt piscatores aīae quos q̄ post gl̄iam resur-
rectionis sue dñs ad p̄dicandū in gētibus mi-
sit & per ysayam sic locutus est dicens. uenio ī
q̄t ut cōgregē cū omnibus gētibus & linguis
& ueniēt & uidebūt gl̄iam meā & ponā in eis
signū utiq; crucis & mittā in eis q̄ saluati fue-
rūt & gētes in mare in affrica in libram tenea-
tes sagittā. i. p̄dicatiōis uelocē sermonē In yta-
liam quippe & gretā q̄ ad insulas longe & ad
eos qui nō audierūt de me & uidebūt gl̄iam
meā .in qua sn̄ia spāliter p̄phānt nisi aposto-
li simulq; & per totum mundū p̄dicauerunt
euangelium ad ipsū p̄phete non tacuerūt. de
quibus etiam in Psalmo ante predictū est. nō
sunt loquele neq; sermones quorū nō audiantur
uoces eorū. In omnē terrā exiuit sonus eo-
rum & in fines orbis terre uerba eorū.

42

De ascensione xp̄i. s. q̄ celos ascēdere
debuīt secundum p̄phetas.

Daniel dicit. Aspiciebā in uisiōe noctis. &
ecce ī nubibus celi filius hoīs uēiebat & usq; ad
antiquā diē p̄uēit. i. ad patrē. post hec adiecit

idē

& in conspectu eius obtulerunt eū. & dedit ei
ptātem & regnū. & omīs pplūs. tribus. & līgue
īpī seruiēt. ptās eius ptās eterna. q̄ nō auferet.
& regnū eius. quod nō corrūpet. Cuius ascē
 sionē in celis rursū ps. sic īdicat. Ipse tanq̄ spō p̄i
 sus pcedēs de thalamo suo exultanit. ut giga
ad currendā uia. a sūmo celo egressio eius. &
occurfus eius ad sūmū eius. ueniēs a celo. usq;
ad infernum descēdit. egressusq; repetit mansi
onē suā. & ascēdēs ad sedem p̄ris sui. de quo an
tea solus exiuit. cuius ascensus in celū. uel ītroi
tus. quibus gaudiis declarat. psalmographus
īdicauit. uidētes enī ptātes & hereditates car
nē xpī ascendētē ī nubibus īn portas celi. &
portas celi egredientē. dixerūt. Tollite portas
p̄ncipes uestras & eleuamini porte eternales
& ītroibit rex gl̄ie. q̄s est iste rex gl̄ie. dñs for
ris & potēs dñs potēs in p̄lio. tūc ascensū eius
& alibi cōmēorat dauid dicēs. Ascēdit sup che
rubī & uoluit. uolauit sup pēnas uētorū. & ite
rū. ascēdit ī altū & captiuā duxit. d. h. qui uti
q̄ nisi fuisset ī terra nō diceret ascēdit. Sed qd
est captiuam duxit captiuitatē. nisi q̄a de uita
mortē ip̄am carnē. quā a terris assūpserat. q̄si
captiuā in celū ducebat. uñ & post hec pphā
hortat̄ oēs gētes puocās ad laudē xpī eūdēq;
ascēlū eius eisdē itere sic. p̄nūctiās. psallite deo

Antipō.

vō.

p̄i

p̄i

p̄i

qui ascendit super celum ad orientem & de loco orientis in partibus est ubi xpus resurrexit & in celum ascendit. & post hec subdit: Vifunt ingressus tui deus gressus dei mei regis mei qui est in sancto. Videntibus omnibus apostolis atq; quingentis uiris sic ascendit in celum. Cuius ascensionem & Salomon in canticis ca. predicat. Ecce hic saliens super montes & transiens super colles. & Amos dicit. tibi edificat in celo ascensum suum & pollicitatione in terra firmavit. Sed & illud per Ysayam dominus dicit: Nunc exurgam. nunc exaltabor & nunc sublimabor testimonium resurrectionis & ascensionis xpi declaratur. quasi aperte diceret. nunc exurgam a mortuis. nunc exaltabor in celo. nunc sublimabor in regno. unde & alibi ipse ysayas Ecce intelliget seruus meus & exaltabitur & eleuabitur et sublimis erit ualde. quod utiq; ad ascensionem celi & gloriam pertinet regni.

99.

¶ xpus ad dexteram dei patris sedet.

In Psalmo scriptum est. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Inquirant ergo iudei cui dictum est a domino

se de a dexteris meis. nunquid archangelo nõ
opinor. neq; angelo. neq; prophete. nam nul
lus hominũ in ea gloria est. sed ille quem dig
no consensu inuisibilis deus habet hic sedem
ad dexteram patris qui cõsensu dei dignus ẽ
& nomine de quo dicit Psalmus. Regnabit
dominus super omnes gentes dominus super
sedem sanctam suam. Et iterum. Dominus in
celo sedes .s. & .i. id. o. d.

.96.

De regnũ xpi est eternum & incorruptibile

Daniel. vii. dicit. Videbam uisione noctis
& ecce in nubibus celi quasi filium hominis
uenientem & usq; ad ^{Antiquum} uelutitum dierum perue
nit. & in conspectu eius prelatu est. & ipsi da
tus ẽ p̄cipatus & honor .& .& .& .o. p. & .ter.
& .li ipsi seruient. potestas eius pt̄as eterna. q̄
nõ auferetur ab eo. & regnũ quod nõ corrũ
pet. Quo testimonio ostenditur ita excepisse
se christum ab omnipotente. & dominatio
nem & regnum. & potestas eius eterna sit. &
regnum eius sine ulla corruptione permane
at. Et iterum idem Daniel. in. d. s. d. celi regẽ
qui in eternum non cõmouebitur. & regnum
populo alteri non dabit. percutiet. & conteret
uniuersa regna. & ipse stabit in eternum. Et

Dan 7.

at
vetustiss

idez.

sa.
Ysayas ppheta de eodem. ^{s.} multiplica. e. in. pa
n. e. fi. & in Psalmo sic legitur. Orietur in die ^{ps.}
bus eius iusticia. & habūdātia pacis. donec aufe
ratur luna. idest usq; ad consumationē seculi.

· 97.

¶ xpus spiritum sanctum misit.

David ita dicit. Ascendit in altum & cap
tiam duxit captiuitatem. dedit dona homi
nibus. Post ascensionem enim suam sic misit
spiritum sanctum in quo est omniū plenu
do donorum. De quo per Ioel prophetā nūc
tiat dicens. Erit post hec effundam super om
nem carnem spiritum meum. & pphetabunt
fi. u. & fi. u. gens uos ui. ui. & iu. u. sop. sopo.
sed & sup. omēs seruos meos & ancillas meas
in die illa effūdā de spū meo. Zacha. Effundā
inquit super dauid & super habitantes Iheru
salem spiritum gratie. Hoc autem pronunū
atum est dicente propheta in Psalmo. In om
nem terram exiuit sonus eorum & in fines or
bis terre uerba eorum. non sunt. zc.

· 98.

¶ dominus ihesus christus
uenturus est in fine mundi
iudicare uiuos & mortuos.

Per Ezechiam ita annuntiatur. Hec dicit dominus deus. Auferam citharam. tollam coronam. nōne hic est qui humiles sublimabit & secula humiliabit & hoc nondum factum est donec ueniat cuius est iudicium & tradam ei. De quo Ysayas. dñs sicut fortis egredietur. & sicut uir preliator suscitabit zelum. uociferabitur & clamabit & super inimicos suos confortabitur. Tacui semper & silui paciēs fui. sicut parturiens loquar. dissipabo & obseruabo israhel. Hoc ad secundum aduentum in quo non humilis ut iudicetur sed ut iudicet fortis egredietur. Neq; tacebit quomodo in priori aduentu fecit paciens erit sicut ī passione carnis sed iudicans uociferabit loquetur ut parturiens quia repente. idest pariens erit corruens. suos hostes est oppressurus. Hoc etiā testimonio ps. ita docetur ut dicit deus ma. ne. d. n. & n. Si utiq; quia si in primo humilitas se aduentum tacuit ad iudicandum. in secundo dum manifestus uenerit ita uide licet nō tacebit sed clamabit ut reddat tollat singulis secundum opera sua. Sequitur Ignis ante eum ardebit & in conspectu eius tempestas ualida. ignis ante eum ardebit ut lignū fenum stipulam. idest delinquentium. lapidesq; preciosos. Iustorum probatus est gesta

que dicturi sunt. Transiuimus per ignem & aquam et edu. n. in re. cu. & de. & te. d. p. s. co. it. s. e. qui or. te. e. super. sa. Et an. c. illud. e. q. d. est ysayas auditam inquit faciet dominus gloriam uocis sue & terrores brachii sui ostendet. in cominatione furoris & flammam ignis deuorantis allidet in turbine & in lapides grandinis. Brachium enim dei est xpus qui in flamma et terrore tempestatis ad iudicandum uenturus est. De cuius iterum iudicio idem propheta sic dicit. Consurge sicut in diebus antiquis in generationibus seculorum. Nunquid tu percussisti superbum. uulnerasti draconem. hic secundus xpi predicatur aduentus ut ea uirtute confurgat in iudicium & ad separationem bonorum atq; malorum. qua uirtute surrexit in generationibus seculorum. hoc est in principio quando percussit superbum. id est diabolum. ad separandum a bonorum consortio angelorum. De cuius xpi iudicio & Micheas sic loquitur. dicens. Audite montes iudicium domini cum populum suum et cum Iherusalem iudicabit dicens. Popule meus quid feci tibi. aut in quo molestus fui. Responde mihi. Tunc enim iuxta Malachiam. Videbunt & aspicient ad quem confixerunt & plangent planctu quasi unigenitum dolebunt super eum ut doleri solet

197
in morte primogeniti. dolebunt enim eū a se
crucifixum cum uiderit iudicantē in patris ac
sua maiestate regnantē. Iob quid ante legem
& angelis uirtutibus clarus redimendus se re
suscitandūq; deo iudicii qui uenturus est iu
dicare uiuos & mortuos. presentandūq; pphe
tica auctoritate annūctiat dicēs. Credo enim
q; redēptor meus uiuit & in nouissimo die de
terra surrecturus sum. & in carne mea uidebo
deum saluatorē meum. quē uisurus sum ego
ipse & non alius & oculi mei cōspecturi sunt
reposita est ergo hec spes mea in sinu meo. i.
in corde meo. quem. i. deū qui uidendus est ī
iudicio sicut legimus uidebūt in quē cōpūxe
rūt. quemq; dem dicūt in eo loco iudicaturum
impios ubi ipse iudicatus ē. Ioel ppheta testā
te. Exurgāt inq; & ascendant omēs gentes in
ualle Iosaphat quia ibi sedebo ut iudicē om
nes gentes in circuitu. Namq; ibi pleriq; af
ferunt futurum iudiciū ubi passus est dñs. ysa
ya pronunctiante. Confirmationem & abbre
uiationem faciet dñs deus exercituū ī medio
omnis terre. que confirmatio & abbreuiatio
potest esse nisi iudicii futuri. Sed ubi sit me
diū terre illud sedule de passione testimoniū
dauid ostendit qui dicit. Deus autem rex no
ster. a. s. o. e. s. in medio terre. Nulla enim alia.

est salus nostra nisi redemptio dñi nostri Ihe
su xp̄i saluatoris & iudicis que in medio ter
re orta est.

49

Q̄ iudei excecati debuerunt xp̄m negare
& quicqd̄ de xp̄o fuerat prophetizatum

Pendent omnia ista ex lris hebreor̄. qui
legunt cuncta. sed non intelligunt. om̄ia sig
nata sunt in illis p̄pheta testate. & erit nobis
uisio omniū sup sermones libri signati quem
si qui dederūt homini litteras scienti. & dicēt
lega. & ille respondebit. non possum. Signatū
est enim. & dabit̄ liber nesciēti legere. & respō
debit. nescio litteras. hec sunt ueteris testamen
ti signacula. que filius heres signauit in ocul̄
nostri cordis. illuminās. sicut scriptum est.

† Signa testimoniū. signa legem in discipulis
nostris. habemus enim ad intelligendū xp̄m
ducem. legē: testes: & p̄phās: ex q̄bus deitatē
& nomē: gentiū quoq; genus & patriā & nati
uitatē: uirtutes: & curatiōes: cōprehēsiōes: pal
mas: flagella: cōsputatiōes: suspēsiōes: fellis et
aceti potatiōem: mortē: sagittā: sepulchrū: in
fernū: icorruptiōem corporis: & resurrectionē
carnis: ascēsiōemq; eius ī celi regnū: atq; iudici
um declaramus.

api seu Epi

Unde gloriāz et̄naz ad quas
nos p̄dure dignat̄. q̄ uet̄q; e
iudicare uiuos & mortuos & c̄

60.

Vide cecitatē iudeorū cōtentā ī suo talmuth.

Explicit libellus dñi Ysidori Ep̄i de fide catholica & ueteri & nouo testam̄to. editus cōtra iudeos īpios qui ducti sacrilega cecitate ī suo talmuth scripserunt & scriptum retinent & seruāt. & loco quolibet die sabbati recitāt.

Exce locū .f.
mūdo p̄tē
at et q̄ntas
de q̄ntas
vare dignat
blasphemias
et

q̄ beata uirgo Maria habebat uirū nomie lohanā. & cōcepisse nephādo mentiunt̄. turpius ex Ioseph. quem dicunt fuisse hominem luxuriosum in Iherusalem habitantem. ubi etiam dicunt Mariam habitare cum uiro predicto. & sic mētiunt̄ sceleratissimi iudei xpm̄ ex adulterio genitum. & etiam tēpore menstruali & post christum imposuisse sibi nomē Iosue. & ipse fecit se uocari Ihesus. Fatentur tam̄ q̄ in secūdo anno disputauit cū scribis in Iherusalē & mirabant̄ sup doctrina eius. cū ipm̄ spurium & ex menstruata natū dānabiliter assererēt. & ibi cōuincit eos in q̄dā questiōe quā de suo Thalmuth (qui apud eos appellatur Anzechin) disputabant de Ietro & Moyse.

Ducens eos ad inconueniens. scilicet q̄ Ietro fuit magister Moyse. & sic discipulus super magistrum sit. Vel q̄ Moyse non dedisset legem. quod est nepharium apud omnes. Et mirantes super sapientia illius dixerūt.

ipsum esse beth iuda. i. māzer uel ex mestrua
ta natus, Sapiētiam autem & potestatem mi-
raculorum dicunt sic acquisiuisse: Fabulantur
enim in templo Salamonis fuisse in quodam
lapide scriptum Xamenaforas, quod cum le-
gisset incōtinenti intellexit omnia & potuit
omnia facere, q̄a dicūt illud uerbum Xamena-
foras talem uirtutem habere. Sed ut dicunt
Scribe & Pharisei fecerunt fieri quatuor leo-
nes & canes eneos, qui arte magica ī porta tē-
pli latrarēt. & exeūtes cum illo Xamenaforas
tradiderunt obliuioni ex timore illoꝝ latran-
tium. unde dicūt q̄ xp̄us in femore inter pel-
lem & carnem posuit illud in carta, ut exiens
si traderet obliuioni, tamen retinet Xamena-
foras, & sic fuit. unde fuit sapiētissimus & po-
tentissimus in omnibus miraculis, & ideo al-
legabat prophetias, quas de se dicebat. Dñs
ipse uobis signum, & scripturas, & q̄ Messias
qui de celo descendit, sicut dicit Ysayas. Prop-
ter hoc dabit dominus ipse uobis signum. ec-
ce uirgo concipiet & pariet filium zc. Item
Dauid. filius meus es tu zc. Et illud. Astiterūt
reges terre, zc. Item dicebat Iudeos esse spuri-
os sicut scriptum est. quia filii fornicationum
sunt. Item fecit miracula. s. claudū quendā &
curuū stare & ire cum illo noīe Xamenaforas

& leprosum etiam curavit. Tunc Iudei addu-
 xerunt eum ad reginā Elenam .quā tūc dicūc
 regnare in Iherusalem. & accusauerunt illū q̄
 uolebat destruere totū mundū. Ipse autem co-
 rā illa allegauit de se scripturas ppheticas &
 suscitauit mortuos coram ea. & confudit Iude
 os .& fuit magnum scandalum in Iherusalē.
 & congregauit bene trecentos discipulos: ut
 dicūt. & Iudei nō audētes disputare: miserunt
 quendam iudeum iudam .s. scariotis. qui didi-
 cit Xamenaforas supradictū. & traxit illi uir-
 gam uirilē/ & mixit sup ihesum & sic polluit
 illū dum uolarent ambo .& cecidit Ihesus &
 pdidit scientiam & potestatem. quia Xamena-
foras non patit̄ pollutionem aliquā. & sic in-
 firmus factus/ fuit captus/ & crucifixus/ & mor-
 tuus iubente predicta Elena,

FINIS

*maledicti hoc credētes. et pro
 est sup ipos @ p̄fidos.*

Iosephus (quem iudei yoceson bengorion
uocant) li. xviii. antiquitatū. c. xiii. describēs tē
pus īperii tiberii cesaris sup orbē & pylati eius
pcuratoris in iudea / postq̄ trāstulit imaginē
Tiberii in cesaream de xp̄o sic testificat̄. cui
concordat Eusebius de ecclesiastica potestate
li. i. c. xiiii.

EPISTOLA. Fuit isdem temporibus

De Statura christi.

Apparuit istis temporibus & adhuc est
homo magne uirtutis (nōiatus xp̄s Ihesus. q̄
dicit̄ a gētibz propheta uirtutis. quē eius di-
scipuli uocāt filium dei) suscitās mortuos & sa-
nās languētes. hō quidē stature p̄ceris medio-
cris & spectabilis. habēs uultū uenerabilē. quē
intuēs diligere possit & formidare. capillos ha-
bēs nucis coloris auellane p̄mature et planos
fere usq; ad aures. Ab auribus uero crines ali-
quantulū crispōs ceruliores / ab humeris uētilā-
tes & fulgentiores discrinōs habens capitis ī
medio iuxta morem nazarenorū. planā fron-
tē cū facie sine ruga & aliqua macula / serenissi-
mā. quā moderatus color uenustat. nasi / orisq; /
nulla est p̄sus reprehensio. barbā habēs īpu-
berē & copiosam capillī cū colore nō lōgā: sed

medio bifurcatā. aspectū hñs simplicēq; matu-
 rū. oculis glaucis/uariisq; claris existētibus. in ī- ^{in mēpa. / terra}
 crepatione: terribilis, in admonitiōe: blandus. ^{in admo. / latadg.}
 & hilaris/seruata grauitate. qui nūq; ridere uī- ^{suata.}
 sus est. flere autem sic: in statura corporis rec-
 tus & ppagatus. manus hñs & brachia uisu
 delectabilia. in colloquiis grauis/& modestus.
 inter filios hominū speciosus. Hec ille.

Epistola Pilati de nece dñi nri Ihesu
 ad Claudium missa impatorem.

Pontius Pilatus Regi claudio. S. p. Nup acci- ⁹⁰⁺
 dit qd & ipse pbauit) iudeos per iuidiā se/suos ⁹¹⁺
 q; posteros crudeli dānatiōe pemisse. Cū enī ⁹²⁺
 haberēt eorū p̄es p̄missionē q; deus eorū illis ^{sta. dei pat' b' / de x' / promissi}
 mitteret de celo sanctū suū q; rex eorū merito
 diceret: Hūc secūdū p̄missionē iter nos misit
 de uirgīe natū, me itaq; i Iudea p̄sidēte: Cū au-
 distēt hūc Iudei/cecos illumiasse: leprosos mū-
 dalle: paralicos curasse: demones ab homini-
 bus fugasse: mortuos suscitasse: imparasse uen-
 tis: siccis pedibus sup undas maris ambulasse:
 & mltā alia miraculorū signa fecisse: Et cū ml-
 ti de populo iudeorū hūc filiū dei credidissēt:
 inuidiā contra eū p̄cipes sacerdotū passi sūt
 & scribe phariseorū, & tenentes eum tradide-
 runt mihi p̄sidi. & alii p̄ aliis mentiētes/illū ^{partu dei / Alia dei}

partu dei

magū esse dixerūt. & cōtra eorū legem facere.
• Ego autē eorū uerbis credidi. & eorū arbitrio
illū flagellatū tradidi. Illi uero in ligno eum
crucifixerūt. & mortuū sepelientes: custodes
p̄torii mei milites posuerūt. & signantes mo-
numentum abierūt. Ille autem a mortuis ter-
cia die resurrexit. Intantū deniq; exarsit iude-
orum iniquitas: ut militibus meis darent pe-
cuniam dicentes. Dicite quia eius discipuli
corpus ipsius nocte furati sunt. milites autem
cum pecuniam accepisset: nec tacere potuerūt.
factū qđ fuerat. sed de sepulchro resurrexisse
testati sunt. & a iudeis se pecuniam accepisse. &
ad dicendū cōtrariū. Ideo suggero regi. ne qđ
tibi ueritatē scienti mentiat. & ne estimes me
credere mendaciis iudeorū. Potestati tue om-
nia (que gesta sunt de Ihesu in pretorio meo)
notifico per presentes. & Vale. Hæc reperta
sunt in annalibus romanorum.

De statura xp̄i Octauiani temporibus ce-
sar̄is ex uniuersis mundi partibus illi qui pro-
uinciis p̄erāt senatoribus scribebāt qui rome
erāt de nouitatibus q̄ occurrebāt p̄ mūdi cli-
mata. Quidā Lentulus noīe ī partibus Iudæe
Herodis regis hūis officiū senatoribus de xp̄o
scripsit. & hoc ē in annalibus Romanorum.

207
EPISTOLA. Apparuit istis temporibus.

Iosephus (quem iudei. ut supra.)

Fuit isdem temporibus Ihesus/uir sapiens
si tamen eum nominari uirum phas est. Hic erat
mirabilium effector operum/ & eorum doctor
hominum qui (que uera sunt) libenter audiunt,
& multos quidem iudeorum: multosque etiam
ex gentibus sibi adiunxit. Messias hic erat. huc
ad primorum nostre gentis uirorum accusati-
onem cum pylatus in cruce agendum esse de-
creuisset non defuerunt qui ab initio eum di-
lexerunt. Apparuit enim die tertia iterum ui-
uus secundum quod diuinitus inspirati prophe-
te uel hec. uel alia de eo innumera miracula ef-
fete futura predixerant sed & in hodiernum cri-
stianorum diem (qui ab ipso nuncupati sunt)
& nomen/ genusque perseuerat. Hec ille.

Legitur de beato ysidoro in officio suo in
lectionibus officii matutinalis inter alia de
eiusdem Ysidori factis . In secunda lectione.

Mira res^{·f} quadam nocte dominice natiui-
tatis existens Ysidorus in horis matutinalibus
apud Yspalensem eccliam / subito Romā adiit
& beatū Gregoriū (qui eadē nocte eisdē horis
insistebat) uisitauit. qui cōgaudēs eidē ac ipm
spiritu diuino cognoscens amplexatus est i p
sona familiaris fratris sui Leandri. Refecti^s igi-
tur beatissimis uerbis: ysidorus ad yspaln. ec-
cliam est reuersus / inueniēs quos dimiserat idē
officiū matutiale celebrātes. Cūq; Arriana he-
relis in toto Gottoꝝ regno acrius incalesce-
ret; mortuo Leonigildo beatus ysidorus palā
arguens dictā heresim ad palmā martirii per-
uēire anhelabat.

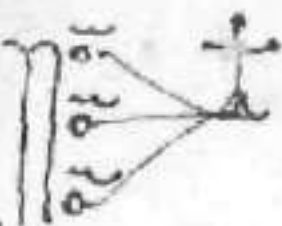
Cernens igit̃ beatus Leander / admirabilē
constantia ysidori: nescit̃ quo ductus spū i cel-
la adolescentē ysidorē iclusit. qđ tā pius rex. q̃
m̃lti eccliaꝝ p̃lati m̃ltū p̃gre ferētes: dicebāt
nō debere talē lucernā sub modio ponere. sed
sup cādelabrū. Sed nec regis: nec alioꝝ uoci-
bus beatus leāder cessit: ip̃e sciebat / qui fecerat.
bt̃s. Recaredus iuxta cellā beati ysidori fre-
quēter affidebat. Cōgregato magno cōsilio fi

dem catholicā cū baronibus. Recaredus professus est & etiā confirmauit.

Igit̄ beatissimo Leandro infirmitate mortis grauato iubet ysidorū educere de cella solatii ac benedicēdi grā. ut se se suis meritis cōmēdaret. Sed sanctus ysidorus uenientibus ad se tale dedit r̄sum. Scitote fr̄s me ab hac cella minime egressurū q̄diu frater meus ī hac peregriatōe extiterit. Ip̄e enī hoc p̄posito sacramēti firmavit. Igit̄ in celestē gl̄iam btō Leandro posito. Sāctus ysidorus ī pastorē eligit̄. & a rege & a pp̄lo cella disrūpit. & dei famulū ad eccliam p̄duxerunt.

Coactus sanctus ysidorus cessit. & sic ī antistitē yspalēsem uenerabiliter est receptus. cuius electio btō Gregorio sūmo p̄t̄fici p̄ nūctios solemnes p̄ntatur. Quam suscepit cum gaudio & ip̄m cōfirmavit. dirigēs sibi palliū cū honore p̄ totā yspaniā p̄matie. Quātus sāctus ysidorus fuerit cōstās: hūilis: patiens: benignus: & cūctis uirtutibus insignitus: nullius lingua sufficeret ad narrandū. Cōstruxit etiā monasteria ubi clericorū & scolariū colligebat mltitudinē ut insisterēt scolasticis disciplinis. Ordinauit ut nullus scolariū p̄ q̄driēniū a monasterio exiret. In quorū collegio fuit beatus Illesonius. & multi alii nobiles.

Cumq; sanctus Presul appropiquaret ad
 yspalensem ciuitate factus est cōcursus utrius
 q; sexus. s. scolariū: clericor: monachor: laicor:
 cū ymnis & laudibus & gaudio. Concurrēti-
 bus omnibus igit: ut facti patris tāgerēt fim-
 brias ex cōpressiōe turbū quedā mulier preg-
 nās extitit suffocata. Quod cernens dei famu-
 lus inter lacrimar: inundatiōes tacitus orōnē
 fudit. Post modicum spaciū surgēs mulier uo-
 ce clara dixit. Benedictus tu pater ysidore q̄a
 tuis oratiōibus tā me q̄ fetum meum a mor-
 te temporali & eterna liberasti. Retulit omni-
 bus astantibus. q̄ ut & ipsa & fetus defuncti
 sūt anime ipor: deferebant ad infernū. iudica
 est autem uox. reuertantur anime in corpora.
quia amicus noster ysidorus orat p eis. Mul-
 ta de uera caritatis exercuit. puellas pau-
 peres matrimonio cōiungēdo. ac captiuos
 redimēdo. tot autē uirtutū & donis miraculo-
 rum fultus insignis. ut si oēs artus hoīm uerte-
 rētur in linguas nō sufficerēt ad loquēdū. *dō grās*

Registrum foliorum.

Liber	miracula	in morte
uirtus	nantiū	& leprofus
ego	Q̄ Ihesus	
patrem	& iheremias	